



Tutor Channel on Tour

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

อ.ชัย ลาภเพิ่มทวี

โรงเรียนวิทย์-ศิลป์ Pinnacle

## แบบทดสอบสังคมศึกษา

### 1. ข้อใดแสดงถึงการมีอำนาจอธิปไตย

- ก. มีสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง
- ข. ประเทศเป็นเอกราช
- ค. อำนาจอสูงสุดมาจากประชาชน
- ง. ประชาชนเลือกรัฐบาลเอง

### 2. ประเทศในกลุ่มใดเป็นรัฐรูปแบบเดียวกัน

- ก. ไทย ญี่ปุ่น พม่า
- ข. ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์
- ค. ออสเตรเลีย แคนาดา สวิตเซอร์แลนด์
- ง. สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต

### 3. ประเทศใดที่เป็นแม่แบบของประชาธิปไตยโดยระบบรัฐสภา

- ก. สหรัฐอเมริกา
- ข. สวีเดน
- ค. ฝรั่งเศส
- ง. อังกฤษ

### 4. ข้อใดไม่ถูกต้อง ตามหลักการปกครองของสหรัฐอเมริกา

- ก. ใช้หลักการกระจายอำนาจในการปกครอง
- ข. ใช้หลักระบบตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ
- ค. อำนาจอปกครองอยู่ที่รัฐบาลกลางและมลรัฐ
- ง. ประธานาธิบดีได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

### 5. มาตรา 204 ตามรัฐธรรมนูญ 2550 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก \_\_\_\_\_ คน

- ก. 8
- ข. 9
- ค. 10
- ง. 14

### 6. ข้อใดเป็นหลักการใหม่ในรัฐธรรมนูญ 2550

- ก. ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้
- ข. ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายได้
- ค. ประชาชนสามารถเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้
- ง. ประชาชนสามารถมีสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

7. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของคำว่า “กฎหมาย” ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ระเบียบแบบแผนและจารีตประเพณีที่ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคม
- ข. ข้อบังคับของรัฐซึ่งผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง
- ค. ข้อบังคับของรัฐที่ควบคุมความประพฤติของประชาชนในประเทศ
- ง. บรรทัดฐานในสังคมที่รัฐใช้ควบคุมประชาชนเพื่อให้สังคมมีความมั่นคงและสงบสุข

8. กฎหมายที่ทันสมัยฉบับแรกของไทยคือกฎหมายฉบับใด

- ก. กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127
- ข. กฎหมายตราสามดวง
- ค. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ง. ประมวลกฎหมายอาญา

9. นิติกรรมใดที่ผู้เยาว์ไม่อาจทำได้โดยลำพังตนเอง

- ก. การทำพินัยกรรมเมื่อมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์
- ข. การจดทะเบียนรับรองบุตร
- ค. การรับทรัพย์ที่มีผู้ให้โดยเสน่หา
- ง. การซื้อรถยนต์เพื่อขับขี่

10. พินัยกรรมข้อใดไม่อาจดำเนินการได้ตามกฎหมาย

- ก. ยกเงินให้บุตรที่ไม่บรรลุนิติภาวะ
- ข. ยกบ้านให้แมวตัวโปรด
- ค. ยกที่ดินให้สมาคมนักเรียนเก่า
- ง. ยกตึกแถวให้คนวิกลจริต

11. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 653 บัญญัติว่า การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็น \_\_\_\_\_ อย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อ \_\_\_\_\_ เป็นสำคัญ ท่านว่าจะ \_\_\_\_\_ หาได้ไม่

- |                                             |           |                   |
|---------------------------------------------|-----------|-------------------|
| ก. หนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ | ผู้ยืม    | ฟ้องร้องบังคับคดี |
| ข. หนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ | ผู้ให้ยืม | บังคับชำระหนี้    |
| ค. หนังสือ                                  | ผู้ยืม    | ฟ้องร้องบังคับคดี |
| ง. หนังสือ                                  | ผู้ให้ยืม | บังคับชำระหนี้    |

12. ทางสังคมวิทยามนุษย์เหมือนกับสัตว์ในข้อใด

- ก. การสร้างความเจริญก้าวหน้า
- ข. ความเฉลียวฉลาด
- ค. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
- ง. ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์

13. สิ่งใดที่ทำให้สังคมดำรงความเป็นสังคมอยู่ได้

- ก. จริยธรรม
- ข. วัฒนธรรม
- ค. เทคโนโลยี ง.
- การเรียนรู้

14. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของวัฒนธรรม

- |                                 |                              |
|---------------------------------|------------------------------|
| ก. เกิดจากการดำรงชีวิตของมนุษย์ | ข. เป็นสมบัติของคนในสังคม    |
| ค. เกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์    | ง. เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ |

15. สถาบันใดที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม ค่านิยม และปลูกฝังทักษะอาชีพ

- |                            |                   |
|----------------------------|-------------------|
| ก. สถาบันครอบครัว          | ข. สถาบันศาสนา    |
| ค. สถาบันการเมืองการปกครอง | ง. สถาบันการศึกษา |

16. นักเรียนเอาเวลาไปเล่นแทนที่จะตั้งใจเรียนหนังสือ แสดงว่านักเรียนมีแต่สถานภาพ แต่ขาดสิ่งใด

- |                  |            |
|------------------|------------|
| ก. ความรับผิดชอบ | ข. หน้าที่ |
| ค. ความเป็นคนดี  | ง. บทบาท   |

17. คำพังเพยของไทยที่ว่า “เข้าเมืองตาหลิ่ว ใหหลิ่วตาตาม” ตรงกับข้อใด

- |                          |                          |
|--------------------------|--------------------------|
| ก. บรรทัดฐานทางสังคม     | ข. การขัดเกลาทางสังคม    |
| ค. การเคลื่อนที่ทางสังคม | ง. การจัดระเบียบทางสังคม |

18. ข้อใดเป็นวิถีชาวบ้าน

- |                        |                           |
|------------------------|---------------------------|
| ก. เหลืองชัยรถฝ่าไฟแดง | ข. ดำขโมยมะม่วงเพื่อนบ้าน |
| ค. เขียวยิงกวาง        | ง. แดงไม่กินแย้           |

19. ข้อใดแสดงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

- |                                              |                                   |
|----------------------------------------------|-----------------------------------|
| ก. ประชาชนมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์น้อยลง | ข. สตรีมีสถานภาพสูงขึ้น           |
| ค. เยาวชนมีความเป็นชาตินิยมมากขึ้น           | ง. ผู้นำมีวิสัยทัศน์กว้างขวางขึ้น |

20. ตามหลักของพระพุทธศาสนา ผู้ที่มีศรัทธาจะต้องมีคุณธรรมใดเป็นเครื่องประกอบด้วย

- |              |              |
|--------------|--------------|
| ก. ศีล       | ข. ความสัตย์ |
| ค. ความเพียร | ง. ปัญญา     |

21. ขณะที่เรียนหนังสือ จิตใจก็ล่องลอยไปนึกถึงเรื่องที่เกิดขึ้นในบ้านเมื่อเช้าวานนี้ ลักษณะเช่นว่านี้จัดเป็นการขาดมรรคมีองค์ 8 ข้อใด

- |              |                  |
|--------------|------------------|
| ก. สัมมาทิฐิ | ข. สัมมาวายามะ   |
| ค. สัมมาสติ  | ง. สัมมาสังกัปปะ |

22. ปทุมมาดอกปริมณ้ำ      เสมอชล  
 ต่อรุ่งเช้าดอกอุบล      แบ่งได้  
 เปรียบได้ดังบุคคล      ยังไม่ สว่างนา  
 สอนน้อยจึงได้ให้      อะเคื้อแบ่งบาน  
 ข้อความนี้ตรงกับดอกบัวประเภทใดในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ก. อุคฆฏัตถัญญ      ข. วิปจิตถัญญ  
 ค. เนยยะ      ง. ปทปรมะ

23. หลักการข้อใดตรงกับ “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” มากที่สุด

ก. มัชฌิมาปฏิปทา อริยสัจ 4      ข. สัมมาวาจา สัมมาสติ  
 ค. ออนุปพิกธา อิทัปปัจจยตา      ง. ชันติ ไสรัจจะ

24. กลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน แต่มีความขัดแย้งกันทั้งในด้านความคิด คำพูดและการกระทำ มีการชิงไหวพริบให้ร้ายต่อกัน จนไม่สามารถจะดำเนินงานให้ราบรื่นต่อไปได้ เพราะขาดคุณธรรมข้อใด

ก. โภธิปักขิยธรรม      ข. เวสรัสซขกรณธรรม  
 ค. สาราณียธรรม      ง. อปริหานิยธรรม

25. ข้อใดสัมพันธ์กับหลักอาศรมขั้นที่หนึ่งในหลักธรรมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ก. นายแดงเรียนหนังสืออย่างหนักพร้อมทั้งหางานพิเศษทำด้วย  
 ข. นายดวงทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินให้ได้มากๆ  
 ค. นายดำเรียนหนังสือด้วยความมานะบากบั่นเพื่อให้พ่อแม่สบายใจ  
 ง. นายดีเรียนจบก็หางานทำและแต่งงานทันที

26. ลัทธิที่เชื่อว่า  $3 = 1$  และ  $1 = 3$  ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้แก่ข้อใด

ก. ตรียเอกภาพ      ข. ตรีมูรติ  
 ค. ตรีกาย      ง. ตรียัมปวาย

27. ข้อใดมีลักษณะเฉพาะในศาสนาพราหมณ์

ก. การแบ่งวรรณะ      ข. การบูชาอัญญ  
 ค. การอวดราของพระเจ้า      ง. การทรมานตน

28. คำสอนสำคัญที่สุดในคริสต์ศาสนาที่มีรากฐานมาจากความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้าคือข้อใด

- ก. การสอนให้รู้จักอภัยกันเสมอ
- ข. การสอนให้เชื่อในตนเองและพระเจ้า
- ค. การสอนให้มนุษย์มีความรัก
- ง. การสอนให้เชื่อในพระเจ้าสูงสุดองค์เดียว

29. จุดมุ่งหมายของการละหมาดวันละ 5 ครั้ง ตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. เพื่อให้พระเจ้าโปรดปราน
- ข. เพื่อให้เกิดศรัทธาที่มั่นคงต่อพระเจ้า
- ค. เพื่อให้เป็นมุสลิมที่แท้จริงตามพระบัญญัติ
- ง. เพื่อแสดงว่าตนเป็นผู้ที่ซื่อตรงต่อพระเจ้า

30. ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประเภทเทวนิยมสัมพันธ์กับข้อใด

- ก. พระเจ้าสร้างโลกและสรรพสิ่ง
- ข. พระเจ้าประจำอยู่ในธรรมชาติทุกอย่าง
- ค. ศาสดาเป็นผู้ให้กำเนิดสรรพสิ่ง
- ง. กรรมสร้างโลกและสรรพสิ่ง

31. ข้อใดคือปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของทุกระบบสังคม

- ก. ปัญหาการว่างงาน
- ข. ปัญหาความขาดแคลน
- ค. ปัญหาความยากจน
- ง. ปัญหาการกระจายรายได้

32. ข้อใดต่อไปนี้ไม่มีปัจจัยการผลิตครบทั้งสี่ประเภท

- ก. ดินบุก เครื่องใช้สำนักงาน นักการภารโรง นายจ้าง
- ข. ปริมาณน้ำฝน เสมียน เงินทุน น้ำมัน
- ค. ดินฟ้าอากาศ ควายไถนา ปลาในเขื่อน กรรมการบริหารงาน
- ง. แม่บ้าน โรงงาน เครื่องสูบน้ำ อุณหภูมิ

33. เศรษฐทรัพย์จะต้องมีคุณสมบัติข้อใดเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

- ก. มีมูลค่าในการซื้อขายแลกเปลี่ยน
- ข. มีคุณภาพดี
- ค. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์
- ง. มีปริมาณน้อย

34. ร้าน “ป้าลิลลี่” ทำเค้กกล้วยหอมขาย โดยใช้แป้ง 500 บาท ไข่ 300 บาท น้ำตาล 700 บาท กล้วย 200 บาท ทำเค้กกล้วยหอมขายได้ 100 กล่อง ขายกล่องละ 30 บาท  
จงหามูลค่าเพิ่มในการผลิต

ก. 1,200 บาท

ข. 1,300 บาท

ค. 1,400 บาท

ง. 1,500 บาท

35. การจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม อาศัยกลไกในข้อใด

ก. กลไกราคา

ข. กลไกรัฐ

ค. กลไกภาษี

ง. กลไกการค้า

36. คำกล่าวที่ว่า “อุปสงค์ต่อราคาของผู้ซื้อที่มีต่อวิทยุเป็นเส้นที่ลาดจากซ้ายลงมาจากขวา” มีความหมายว่าอย่างไร

ก. เมื่อวิทยุมีราคาลดลง ปริมาณซื้อวิทยุจะเพิ่มขึ้น

ข. เมื่อวิทยุมีราคาเพิ่มขึ้น ปริมาณซื้อวิทยุจะเพิ่มขึ้น

ค. เมื่อเครื่องรับโทรทัศน์มีราคาเพิ่มขึ้น ปริมาณซื้อวิทยุจะเพิ่มขึ้น

ง. เมื่อวิทยุมีคุณภาพดีขึ้น ปริมาณซื้อวิทยุจะเพิ่มขึ้น

37. การโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าประเภทใด  
น้อยที่สุด

ก. โทรศัพท์มือถือ

ข. ข้าวเปลือก

ค. หนังสือพิมพ์รายวัน

ง. ปูนซีเมนต์

38. การเก็บภาษีชนิดใดที่ช่วยเสริมให้การเสียภาษีเป็นธรรมยิ่งขึ้น

ก. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ข. ภาษีสรรพสามิต

ค. ภาษีศุลกากร

ง. ภาษีมรดก

39. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง

ก. พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ข. ประหยัด ทางสายกลาง ประกอบอาชีพสุจริต

ค. พึ่งตนเอง ความสามัคคี ชุมชนเข้มแข็ง

ง. ความยั่งยืน ความสมดุล มีการบริหารจัดการที่ดี

40. ใครที่จะได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากที่สุด

ก. ครูที่โรงเรียน

ข. เจ้าของโรงเรียน

ค. พ่อค้าขายน้ำแข็ง

ง. แม่ค้าขายข้าวแกง

41. เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถแก้ปัญหาได้โดยวิธีใด

- ก. ใช้นโยบายการใช้จ่ายแบบงบประมาณสมดุล
- ข. ลดการใช้จ่ายของรัฐบาล
- ค. เพิ่มการใช้จ่ายในรูปเงินโอน
- ง. ลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

42. ข้อใดเป็นลักษณะขั้นต้นของการรวมกลุ่มอย่างง่าย

- ก. สหภาพศุลกากร
- ข. เขตการค้าเสรี
- ค. สหภาพเศรษฐกิจ
- ง. ตลาดร่วม

43. การพัฒนาเศรษฐกิจมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดคืออะไร

- ก. การลดการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ
- ข. การเพิ่มรายได้ประชาชาติ
- ค. การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพชีวิต
- ง. การเพิ่มรายได้ต่อหัว

44. ข้อใดแสดงว่าประเทศ ก พัฒนามากกว่าประเทศ ข

- ก. รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวของประเทศ ก มากกว่า ข
- ข. ก เป็นประเทศอุตสาหกรรม ข เป็นประเทศกสิกรรม
- ค. คุณภาพของประชากรในประเทศ ก ดีกว่า ข
- ง. จำนวนประชากรในประเทศ ก มากกว่า ข

45. ปัญหาเศรษฐกิจของไทยข้อใดเป็นปัญหาที่เรื้อรังติดต่อกันมายาวนาน

- ก. ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้
- ข. การว่างงาน
- ค. การขาดดุลบัญชีทุน
- ง. เงินเฟ้อ

46. ในพุทธศตวรรษที่ 13 จดหมายเหตุจีนได้กล่าวถึงแคว้นที่สำคัญของประเทศไทยแคว้นหนึ่งคือ โถ-โล-โป-ติ ซึ่งมีหลักฐานแน่ชัดว่าตรงกับชื่อภาษาพื้นเมืองของแคว้นใด

- ก. ละโว้
- ข. ตามพรลิงค์
- ค. หริภุญชัย
- ง. ทวารวดี

47. ข้อใดมิใช่ผลที่เกิดจากการมีระบบเจ้าภาษีนายอากร

- ก. รัฐบาลลดภาระการจัดเก็บภาษี
- ข. รัฐบาลควบคุมการจัดเก็บภาษีได้ไม่ทั่วถึง
- ค. ชาวจีนมีโอกาสเป็นนายทุนรุ่นแรกในสังคมไทย
- ง. ชนชั้นสูงของไทยเป็นนายทุนรุ่นแรกอย่างมีประสิทธิภาพ

48. ผลกระทบที่สำคัญประการหนึ่งของสนธิสัญญาเบาริงคือข้อใด

- ก. การส่งข้าวออกลดน้อยลง
- ข. ส่งเสริมการค้าในระบบผูกขาด
- ค. ส่งเสริมให้เกิดการค้าในระบบเสรี
- ง. ส่งเสริมการพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้าน

49. ข้อใดเรียงลำดับพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยได้ถูกต้อง

- ก. สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ดุสิตธานี การปฏิรูปการปกครอง
- ข. ดุสิตธานี คณะราษฎร สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน
- ค. การปฏิรูปการปกครอง กบฏ ร.ศ.130 คณะราษฎร
- ง. กบฏ ร.ศ.130 การปฏิรูปการปกครอง สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน

50. เพราะเหตุใดเค้าโครงเศรษฐกิจที่หลวงประดิษฐมนูธรรมร่างขึ้นมาจึงไม่ได้รับการสนับสนุนให้นำมาใช้ปฏิบัติ

- ก. เพราะทำให้ฝ่ายตรงข้ามเสียผลประโยชน์
- ข. เพราะมีหลักการคล้ายกับลัทธิคอมมิวนิสต์
- ค. เพราะถูกบีบคั้นจากตะวันตกไม่ได้รับหลักการ
- ง. เพราะเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

51. พระราชบัญญัติว่าด้วยคอมมิวนิสต์ประกาศใช้เป็นครั้งแรกในสมัยนายกรัฐมนตรีท่านใด

- ก. พระยามโนปกรณนิติธาดา
- ข. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
- ค. พระยาพหลพลพยุหเสนา
- ง. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

52. การเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จากวันที่ 1 เมษายน มาเป็นวันที่ 1 มกราคม เริ่มขึ้นในรัชกาลใด

- ก. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ข. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ค. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ง. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

53. ไทยถูกเรียกร้องให้ดำเนินการอย่างไรหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง

- ก. เสียเงินค่าปฏิกรรมสงครามให้ฝ่ายสัมพันธมิตร
- ข. บริจาคข้าวจำนวนหนึ่งแก่อังกฤษ
- ค. ยอมให้บริษัทต่างชาติเข้ามาควบคุมธุรกิจภายใน
- ง. ส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลี

54. อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุเป็นอารยธรรมเก่าแก่ที่ใกล้เคียงกับบริเวณใด

- ก. อารยธรรมเมโสโปเตเมีย
- ข. อารยธรรมลุ่มแม่น้ำฮวงเหอ
- ค. อารยธรรมอียิปต์
- ง. อารยธรรมกรีก-โรมัน

55. การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชาติตะวันตกในข้อใดที่มีผลกระทบอย่างมากต่อประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- |                             |                            |
|-----------------------------|----------------------------|
| ก. การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ | ข. การปฏิวัติทางเกษตรกรรม  |
| ค. การปฏิวัติทางภูมิปัญญา   | ง. การปฏิวัติทางอุตสาหกรรม |

56. ข้อใดไม่ใช่ผลจากอิทธิพลของลัทธิขงจื้อ

- |                                         |                                       |
|-----------------------------------------|---------------------------------------|
| ก. ความผูกพันต่อครอบครัวของบุคคลในสังคม | ข. ความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณี |
| ค. ความสำคัญของการศึกษา                 | ง. ความเข้มงวดในการใช้กฎหมาย          |

57. อารยธรรมอินเดียในเรื่องใดที่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ยอมรับ

- |              |                 |
|--------------|-----------------|
| ก. กฎหมาย    | ข. การปกครอง    |
| ค. ระบบวรรณะ | ง. ภาษาและศิลปะ |

58. วัฒนธรรมอินเดียข้อใดที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยน้อยที่สุด

- |                              |                     |
|------------------------------|---------------------|
| ก. การเมืองและการปกครอง      | ข. ศาสนาและพิธีกรรม |
| ค. ลัทธินับถือภูตผีและวิญญาณ | ง. ภาษาและวรรณคดี   |

59. สมัยเมจิมีเหตุการณ์ในข้อใดเกิดขึ้น

- |                                       |                                 |
|---------------------------------------|---------------------------------|
| ก. ญี่ปุ่นถูกชาติมหาอำนาจตะวันตกโจมตี | ข. เกิดสงครามกลางเมืองในญี่ปุ่น |
| ค. ชาวโปรตุเกสเดินทางมาถึงญี่ปุ่น     | ง. ญี่ปุ่นประกาศใช้รัฐธรรมนูญ   |

60. แนวคิดใดของขบวนการฟื้นฟูศิลปวิทยาการเป็นรากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตย

- |             |              |
|-------------|--------------|
| ก. เสรีนิยม | ข. ชาตินิยม  |
| ค. สัจนิยม  | ง. มนุษยนิยม |

61. ใครเป็นผู้ต้นคิดในการแบ่งอำนาจปกครองออกเป็น 3 อำนาจ คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการให้เป็นอิสระต่อกัน

- |                 |                    |
|-----------------|--------------------|
| ก. จอห์น ลอค    | ข. โทมัส ฮอบส์     |
| ค. มองเตสกีเอร์ | ง. ฌอง ซาคส์ รูสโซ |

62. เหตุการณ์ใดในโลกตะวันตกที่ถือว่าเป็นก้าวแรกของความเป็นประชาธิปไตย

- |                                         |                                          |
|-----------------------------------------|------------------------------------------|
| ก. การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ของอังกฤษ      | ข. การปฏิวัติของชนชั้นกลางในฝรั่งเศส     |
| ค. การปฏิวัติเพื่อเอกราชของสหรัฐอเมริกา | ง. การปฏิวัติล้มราชวงศ์โรมานอฟของรัสเซีย |

63. ประเทศใดที่พยายามหลีกเลี่ยงการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการผ่อนปรนกับกลุ่มประเทศอักษะ

ก. สหภาพโซเวียต

ข. ออสเตรเลีย

ค. อังกฤษ

ง. สหรัฐอเมริกา

64. ผลของสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่แตกต่างไปจากผลของสงครามโลกครั้งที่ 1

ก. อาณานิคมเรียกร้องเอกราช

ข. ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

ค. ดุลอำนาจเปลี่ยนไปจากยุโรป

ง. จัดตั้งองค์การระหว่างประเทศเพื่อรักษาสันติภาพของโลก

65. สงครามเกาหลีมีความคล้ายคลึงกับสงครามเวียดนามในประเด็นใด

ก. การเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น

ข. การมีบทบาทของสหประชาชาติ

ค. การแบ่งประเทศหลังสงครามยุติ

ง. ความเยือกเย็นของสงคราม

66. ข้อใดคือผลสำคัญที่สุดของการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

ก. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปของประเทศยุโรปตะวันออก

ข. การสิ้นสุดของระบบสังคมนิยม

ค. การทำลายกำแพงเบอร์ลิน

ง. การสิ้นสุดของสงครามเย็น

67. เหตุการณ์ใดไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคลี่คลายของสงครามเย็น

ก. นโยบายอยู่ร่วมกันและแข่งขันกันอย่างสันติของครุสชอฟ

ข. นโยบายกลาสนอสต์และเปเรสตรอยกาของกอร์บาชอฟ

ค. โครงการสตาร์วอร์ของเรแกน

ง. หลักการนิคสัน

68. การแก้ไขความขัดแย้งวิธีใดรุนแรงที่สุด

ก. การใช้มาตรการเอ็มบาร์โก

ข. การตั้งศาลอนุญาโตตุลาการ

ค. การเรียกผู้แทนทางการทูตกลับประเทศ

ง. การฟ้องศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

69. ข้อใดกล่าวถึงองค์การสันนิบาตชาติไม่ถูกต้อง

- ก. ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นองค์การหนึ่งในสันนิบาตชาติ
- ข. ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน เป็นผู้เริ่มก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ
- ค. ประเทศมหาอำนาจทุกประเทศในขณะนั้นเป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติ
- ง. องค์การสันนิบาตชาติเกิดขึ้นจากคำแถลงการณ์ 14 ประการ ในการประชุมสันติภาพที่แวร์ซายส์

70. ข้อใดไม่ได้แสดงถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน

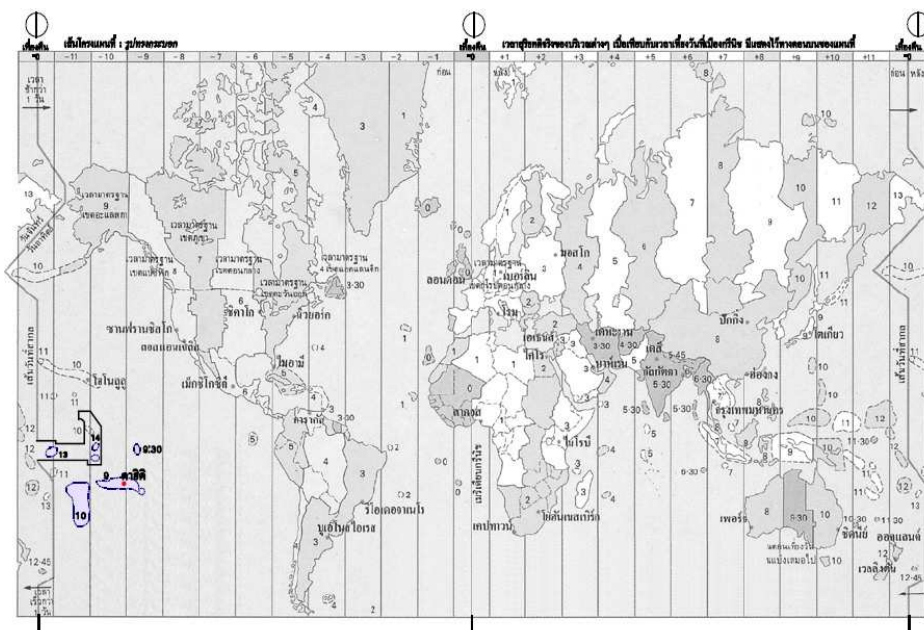
- ก. สงครามอ่าวเปอร์เซีย
- ข. สงครามเย็น
- ค. เกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้
- ง. กำแพงเบอร์ลิน

71. ข้อใดไม่สัมพันธ์กัน

- ก. Anemometer : วัดความเร็วของลม
- ข. Remote Sensing : คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเป็นสื่อ
- ค. Choropleth Map : แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความหนาแน่นของประชากร
- ง. GIS : การใช้คลื่นสัญญาณดาวเทียมบอกตำแหน่งเรือรบในมหาสมุทร

72. เมืองนิวยอร์กอยู่ที่ลองจิจูด  $75^{\circ}$  W ถ้าประเทศไทยเป็นเวลา 9.00 น.ของวันที่ 1 มีนาคม  
นิวยอร์กจะตรงกับวัน-เวลาใด

- ก. วันที่ 28 กุมภาพันธ์ เวลา 21.00 น.
- ข. วันที่ 1 มีนาคม เวลา 16.00 น.
- ค. วันที่ 28 กุมภาพันธ์ เวลา 15.00 น.
- ง. วันที่ 2 มีนาคม เวลา 02.00 น.



73. แม่น้ำกลุ่มใดจัดเป็นแม่น้ำนานาชาติ

ก. ไรน์ ดานูบ ไนล์

ข. ไรน์ ดานูบ อะเมซอน

ค. ไนล์ ฮวงโห ไทกริส

ง. วอลกา ดานูบ มิสซิสซิปปี

74. คลื่นสึนามิไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

ก. มวลน้ำในมหาสมุทรเกิดการเคลื่อนไหว

ข. การขึ้นลงของน้ำทะเล

ค. แผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล

ง. ความลึกของท้องทะเล

75. แนวภูเขาไฟที่โอบล้อมอยู่ทางตะวันตกและตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิก เรียกว่าอะไร

ก. วงแหวนไฟแปซิฟิก

ข. รอยต่อแปซิฟิก

ค. แปซิฟิกเบลต์

ง. แปซิฟิกเซอร์เคิล

76. ข้อใดเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ก. การทำนาแบบขั้นบันไดในภาคกลาง

ข. การเลี้ยงกุ้งกุลาดำในภาคตะวันออก

ค. การปลูกป่าในเขตที่ราบลุ่มภาคกลาง

ง. การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันภาคเหนือ

77. โครงการแก้มลิง เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

ก. การอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร

ข. การสร้างอ่างเก็บน้ำ

ค. การสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม

ง. การระบายน้ำหลาก

78. นายประหยัดได้สร้างสิ่งประดิษฐ์ขึ้นมาชิ้นหนึ่งเป็นเครื่องจักรที่สามารถบดย่อยขวดให้กลายเป็นเศษแก้วชิ้นเล็กๆ เพื่อให้นำไปขายได้ ถามว่าการกระทำนี้สนับสนุนกิจกรรมใด

ก. Reduce

ข. Reject

ค. Recycle

ง. Repair

79. AGENDA 21 เป็นแผนแม่บทของโลกในเรื่องใด

ก. สิทธิของชุมชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข. หลักการผู้ก่อมลพิษจะต้องรับผิดชอบในการจ่ายเพื่อแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ค. การพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านสังคม-เศรษฐกิจ-สิ่งแวดล้อม

ง. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

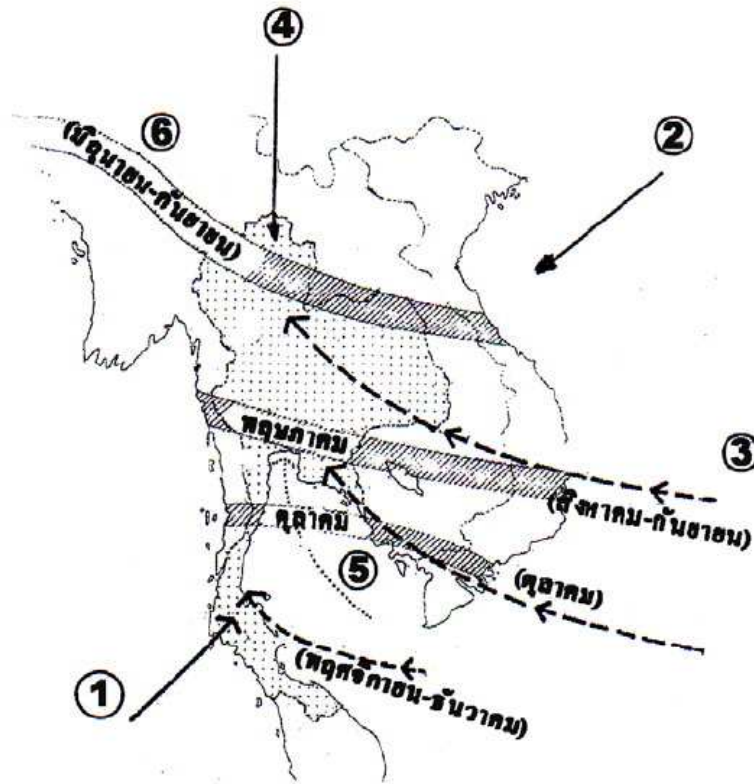
80. ข้อใดมีอิทธิพลต่อปริมาณน้ำฝนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด

ก. ฝนที่เกิดจากการพาความร้อน

ข. ฝนที่เกิดจากพายุฝนฟ้าคะนอง

ค. ฝนที่เกิดจากพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้

ง. ฝนที่เกิดจากพายุไซร่อนร้อนจากอ่าวไทย



## บอกใบ้คำศัพท์สังคม

### 1. ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กรรม         | <p>การกระทำที่มีเจตนาทางกาย ทางวาจา และทางใจ ประเภทของกรรม</p> <p>(1) กุศลกรรม –กรรมดี การกระทำด้วยความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง</p> <p>(2) อกุศลกรรม –กรรมชั่ว การกระทำที่มีความโลภ ความพยาบาท ตามกฎแห่งกรรมที่ว่า “คนหวานพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น”</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| โกศล         | <p>แปลว่า ความฉลาด มี 3 อย่างดังนี้</p> <p>(1) <b>อายโกศล</b> – ฉลาดในความเจริญคือ รู้จักเหตุและประโยชน์แห่งความเจริญ เช่น อิทธิบาท 4</p> <p>(2) <b>อปายโกศล</b> –ฉลาดในความเสื่อมคือ รู้จักเหตุและโทษแห่งความเสื่อม</p> <p>(3) <b>อุปายโกศล</b> –ฉลาดในวิธีการคือ รู้จักวิธีการละเหตุแห่งความเสื่อมและวิธีการสร้างเหตุแห่งความเจริญ นั่นก็คือรู้ควรบวชหรือรู้ทั้งสองด้าน</p>                                                                                                                                                                               |
| ไตรลักษณ์    | <p>หรือสามัญลักษณ์ะ คือลักษณะทั่วไป 3 ประการของสิ่งทั้งปวง</p> <p>(1) <b>อนิจจัง</b> –ความไม่เที่ยง การแปรเปลี่ยนตลอดเวลาจากภายนอกหรือสิ่งที่มองเห็น เช่น ฝน หงอก ฟันหลุด ผีวนั่งเหยียน ดังคำกล่าวที่ว่า “เราไม่สามารถก้าวข้ามกระแส่น้ำสายเดียวกันเป็นครั้งที่สองได้” เพราะกระแสน้ำย่อมไหลไปตลอดเวลา ถึงแม้จะเป็นที่เดียวกัน แต่ก็เปลี่ยนเป็นกระแสน้ำใหม่ที่ไหลอยู่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>(2) <b>ทุกข์ตา</b> –ความเป็นทุกข์ ความที่ทนได้ยาก</p> <p>(3) <b>อนัตตา</b> –ความไม่มีรูปร่าง ความไม่ใช่ตัวตนแท้จริง เพราะไม่สามารถที่จะบังคับให้อยู่ในอำนาจได้</p> |
| ไตรสิกขา     | <p>มรรคมีองค์ 8 จัดเข้าในระบบการฝึกหัดอบรมที่เรียกว่า ไตรสิกขา ได้ดังนี้</p> <p>(1) <b>ศีล</b> -สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ</p> <p>(2) <b>สมาธิ</b> -สัมมาสมาธิ สัมมาสติ สัมมาวายามะ</p> <p>(3) <b>ปัญญา</b> -สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ การฝึกอบรมทั้งสามระบบนี้ต้องทำไปพร้อมๆ กัน จึงจะประสบผลสำเร็จ</p>                                                                                                                                                                                                                                             |
| ทศพิธราชธรรม | <p>ธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้ในการปกครองบ้านเมือง ได้แก่</p> <p>(1) ทาน –การให้</p> <p>(2) ศีล –ความประพฤติดีงาม</p> <p>(3) บริจาคะ –การเสียสละเพื่อบ้านเมือง</p> <p>(4) อาชวะ –ความซื่อตรง</p> <p>(5) มัททวะ –ความอ่อนโยน</p> <p>(6) ตปะ –ไม่หมกมุ่นในสุขสำราญ</p> <p>(7) อักโกธะ –ความไม่โกรธ</p>                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | <p>(8) อวิหิงสา –ความไม่เบียดเบียน</p> <p>(9) ชันติ –ความอดทน</p> <p>(10) อวิโรธนะ –ความไม่คลาดธรรมคือยึดมั่นในธรรม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร | <p>แปลว่า พระสูตรที่ว่าด้วยการหมุนแห่งล้อคือพระธรรม เป็นปฐมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ และทำให้พระอัญญาโกทัญญะได้ธรรมจักขุหรือดวงตาเห็นธรรมที่ว่า “<b>สิ่งใดมีการเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา</b>” บรรลุเป็นพระโสดาบันแล้วทูลขออุปสมบทเป็นพระภิกษุด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา ซึ่งถือเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา</p> <p>ใจความในพระปฐมเทศนามี 3 ตอน</p> <p>(1) การเดินทางสายกลางที่เรียกว่า <b>มัชฌิมาปฏิปทา</b>คือ การไม่ปฏิบัติสุดโต่ง ไม่หย่อนเกินไป ไม่ตึงเกินไป</p> <p>(2) <b>อริยสัจ 4</b> เป็นหลักธรรมที่ทำให้พ้นทุกข์</p>            |
| นิยาม 5              | <p>กฎธรรมชาติ มี 5 ประการดังนี้</p> <p>(1) <b>อุตุนิยาม</b> –กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับสิ่งไม่มีชีวิตหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ</p> <p>(2) <b>พีชนิยาม</b> –กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ พันธุกรรม</p> <p>(3) <b>จิตตนิยาม</b> –กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับกลไกทำงานของจิต</p> <p>(4) <b>กรรมนิยาม</b> –กฎของผลแห่งกรรม</p> <p>(5) <b>ธรรมนิยาม</b> –กฎความเป็นสาเหตุและผล เป็นกฎใหญ่ที่ครอบคลุมทุกกฎ</p>                                                                                                                                                                            |
| บัว 4 เหล่า          | <p>บุคคล 4 จำพวกได้แก่</p> <p>(1) <b>อุคฆฏิตัญญู</b> –บัวเหนือน้ำและพร้อมจะบานเมื่อต้องแสงแดด</p> <p>(2) <b>วิปจิตัญญู</b> –บัวเสมอน้ำพร้อมที่จะบานในวันถัดไป</p> <p>(3) <b>เนยยะ</b> –บัวกลางน้ำพร้อมที่จะบานในวันต่อๆ ไป</p> <p>(4) <b>ปทปรมะ</b> –บัวใต้โคลนตม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| เบญจขันธ์            | <p>องค์ประกอบของชีวิตมนุษย์ 5 ประการที่ผันแปรได้ ประกอบด้วยส่วนร่างกายที่เรียกว่า รูป และส่วนจิตที่เรียกว่านาม มีดังนี้</p> <p>(1) รูปขันธ์ –ร่างกาย ประกอบด้วยธาตุทั้งสี่ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ</p> <p>(2) นามขันธ์ ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>เวทนา</b> –ความรู้สึกที่เป็นสุข ทุกข์ อเบกขา,</li> <li>- <b>สัญญา</b> –การจำได้หมายรู้,</li> <li>- <b>สังขาร</b> –สภาพที่ปรุงแต่งจิตให้คิดดี คิดชั่ว คิดเป็นกลาง</li> <li>- <b>วิญญาณ</b> –การรับรู้ผ่านอายตนะ 6 หรือประสาทสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ</li> </ul> |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ปฏิจสงมุปรบพท</b>  | <p>การที่ลิ่งทงหลายอศยกันจิงเกิดมึขึ้น การที่ทุกข้เกิดขึ้นเพราะอศยป้จยต้อเนื่องกันมา มีองค้ประกอบ 12 ข้อคือ</p> <p><b>อวิซซา ↔ ส้งขาร ↔ วิญญณ ↳ นามรูป ↳ สฬายตนะ ↳ ผัสสะ ↳ เวทนา ↳ ตัณหา ↳ อุปทาน ↳ ภพ ↳ ซาติ ↳ ซรามรณะ</b></p> <p>หลักปฏิจสงมุปรบพทถือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมนิยาม หลักนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า <b>อิทปปัจจยตา, ปัจจยการ</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>ปวารณา</b>         | <p>เมื่อพระภิกษุจำพรรษาครบ 3 เดือนแล้ว พระภิกษุต้องกระทำ "พิธีปวารณา" เป็นพิธีที่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์กล่าวตักเตือนซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นและชี้แนะความผิดต่อกันได้ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในคณะสงฆ์</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>พระสัทธิธรรม 3</b> | <p>ธรรมอันดี ธรรมที่พัฒนานตนให้เป็นคนดีสมบุรณ์ ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) <b>ปรัยติ</b> –คำสอนที่ต้องศีกษา ได้แก่ พระไตรปิฎก</li> <li>(2) <b>ปฏิบติ</b> –คำสอนที่เป็นส่วนปฏิบติ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา</li> <li>(3) <b>ปฏิวะธ</b> –ผลที่ได้รับจากการปฏิบติ ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>พละ 4</b>          | <p>ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่ต้องหวาดกลัวภัยต่างๆ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) <b>ปัญญาพละ</b> –กำลังปัญญา</li> <li>(2) <b>วิริยพละ</b> –กำลังความเพียร</li> <li>(3) <b>อนวัชชพละ</b> –กำลังในการทำการงานไม่มีโทษ</li> <li>(4) <b>สังคหพละ</b> –กำลังในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>พลี</b>            | <p>การสละเพื่อช่วยเหลือหรือบูชา</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) <b>ญาดิพลี</b> –สงเคราะห์ญาดิพื้นอง</li> <li>(2) <b>อดิถิพลี</b> –ต้อนรับแขก</li> <li>(3) <b>ปุพพเปตพลี</b> –ทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว</li> <li>(4) <b>ราชพลี</b> –บำรุงราชการ เช่น เสียภาษี</li> <li>(5) <b>เทวดาพลี</b> –สักการะถวายเทวดา</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>พุทธศาสนพิธี</b>   | <p>พิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) <b>กุศลพิธี</b> -ว่าด้วยพิธีบำเพ็ญกุศล เช่น พิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การรักษาศูโบสถศีล การเวียนเทียน การสวดมนต์ไหว้พระ</li> <li>(2) <b>บุญพิธี</b> -ว่าด้วยพิธีทำบุญ ทั้งงานมงคลและอวมงคล เช่น ทำบุญเลี้ยงพระ ทำบุญวันเกิด ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญงานแต่งงาน ทำบุญหน้าศพ พิธีเจริญพระพุทธรมณต์</li> <li>(3) <b>ทานพิธี</b> -ว่าด้วยพิธีถวายทานแด่พระภิกษุ เช่น พิธีถวายสังฆทาน การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า</li> <li>(4) <b>ปกัณกพิธี</b> -ว่าด้วยพิธีเบ็ดเตล็ด เช่น เกี่ยวกับวันประเพณี เช่น ทำบุญในพิธีวันจักรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ และเรื่องทั่วๆไป เช่น วิธีประเคน วิธีอาราธนา วิธีกรวดน้ำ พิธีตักบาตร</li> </ol> |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>โยนิโสมนสิการ</b>   | การพิจารณาอย่างแยบคาย การใช้ความคิดถูกวิธี การพิจารณาเพื่อเข้าถึงความจริงโดยสืบค้นหาเหตุผลไปตามลำดับจนถึงต้นเหตุ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นความคิดเพื่อกำจัดอวิชชาและตัณหา                                                                                                                                                      |
| <b>โลกบาลธรรม</b>      | ธรรมคัมภีร์ของโลก มี 2 อย่างคือ<br>(1) <b>หิริ</b> –ความละอายแก่ใจในการทำชั่ว<br>(2) <b>โอตตปปะ</b> –ความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่วและผลของกรรมชั่ว                                                                                                                                                                             |
| <b>วิญญานขันธ</b>      | การรับรู้ผ่านทางอายตนะ 6 หรือประสาทสัมผัสทั้งหก ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เช่น ตาเห็นคนก็รู้ว่าเป็นคน หูได้ยินเสียงกลองก็รู้ว่าเป็นเสียงกลอง                                                                                                                                                                                 |
| <b>วิปัสสนากรรมฐาน</b> | วิธีฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิปัสสนาภาวนา (วิปัสสนาแปลว่า การเจริญปัญญา) การเจริญวิปัสสนา ผู้ปฏิบัติจะต้องฝึกหัดใช้สติกำหนดอารมณ์ปัญญาให้รู้แจ้ง หรือรู้เท่าทันตามความจริง                                                                                                           |
| <b>ศรัทธา</b>          | ศรัทธาในพุทธศาสนาต้องเป็นศรัทธาที่มีปัญญากำกับ (ศรัทธานำไปสู่ปัญญา) หลักธรรมที่มีศรัทธาเป็นข้อแรก และมีปัญญากำกับเป็นข้อสุดท้าย เช่น พละ 5, อินทรีย์ 5, วุฒิธรรม 5, อริยทรัพย์ 7                                                                                                                                                 |
| <b>สังขารขันธ</b>      | <b>สภาพที่ปรุงแต่งจิตให้คิด</b> คิดดี-คิดชั่ว-คิดเป็นกลาง หรือก็คือแรงกระตุ้นให้มนุษย์คิดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าคิดในทางที่ดีเรียกว่า ปุญญาภิสังขาร แต่ถ้าคิดในทางชั่วเรียกว่า อปุญญาภิสังขาร สิ่งที่ปรุงแต่งจิต ได้แก่ เจตนา ค่านิยม ความสนใจ                                                                             |
| <b>สันโดษ</b>          | แปลว่า ความยินดี ความพอใจ แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้<br>(1) <b>ยถาลาภสันโดษ</b> -ยินดีตามที่ตนหามาได้<br>(2) <b>ยถาพลสันโดษ</b> -ยินดีตามกำลังความสามารถตน<br>(3) <b>ยถาสารูปสันโดษ</b> -ยินดีในความเป็นอยู่ตน                                                                                                                      |
| <b>สาราณียธรรม 6</b>   | <b>ธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน</b> หลักสร้าง <b>ความสามัคคี</b> ได้แก่<br>(1) เมตตาทายกรรม –ทำต่อกันด้วยเมตตา<br>(2) เมตตาวจีกรรม –พูดต่อกันด้วยเมตตา<br>(3) เมตตามโนกรรม –คิดต่อกันด้วยเมตตา<br>(4) สาธารณโกศ –แบ่งปัน<br>(5) สีสัมมัญญตา –มีระเบียบวินัยที่ดี<br>(6) ทิฏฐิสัมมัญญตา –มีความคิดเห็นชอบร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน |
| <b>อธิปไตย</b>         | ความเป็นใหญ่ ภาวะที่ถือเอาเป็นใหญ่ มี 3 ประการคือ<br>(1) <b>อัตตอธิปไตย</b> -ถือตนเป็นใหญ่ โดยยึดความเห็นของตนเองเป็นที่ตั้ง<br>(2) <b>โลกาธิปไตย</b> -ถือโลกเป็นใหญ่ โดยยึดเอาความเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นที่ตั้ง<br>(3) <b>ธรรมาธิปไตย</b> -ถือธรรมเป็นใหญ่ โดยยึดหลักการความถูกต้องชอบธรรมเป็นที่ตั้ง                            |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อนัตตา        | เป็นหลักคำสอนสูงสุดในพระพุทธศาสนา เป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่ศาสนาอื่นๆ ไม่มี คำสอนนี้ปรากฏอยู่ในอนัตตลักขณสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ คำสอนเรื่องอนัตตาถือว่าการปฏิเสธเรื่องอาตมัน (อัตตา) ของศาสนาพราหมณ์ ตามคัมภีร์พระเวท พระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ถือว่ามนุษย์ทุกคนเป็นอนัตตาเท่านั้น แต่ทุกสิ่งในจักรวาลก็ล้วนเป็นอนัตตา กฎไตรลักษณ์จึงเป็นกฎแห่งสากลจักรวาลที่จะดำรงอยู่ตลอดไป                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| อปริหานิยธรรม | ธรรมที่ทำให้หมู่คณะมีแต่ความเจริญ ไม่มีความเสื่อม ธรรมนี้เหมาะสำหรับคณะบุคคลที่จะต้องทำงานร่วมกันหรือในการบริหารบ้านเมือง ในพุทธประวัติตอนหนึ่งกล่าวว่า แคว้นวัชชีได้ตกเป็นเมืองขึ้นของแคว้นมคธ เพราะฝีมือของวัสสการพราหมณ์ พราหมณ์ผู้นี้ได้ปลอมตัวเป็นไส้ศึกเข้าไปทำร้ายคุณธรรมในอปริหานิยธรรมของชาววัชชี                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| อริยสัจ 4     | เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ให้นมนุษย์ใช้ปัญญาวิเคราะห์ปัญหาให้รู้แจ้ง แล้วเมื่อพบสาเหตุของปัญหาแล้วจะได้หาแนวทางแก้ไขได้ถูกต้อง อริยสัจมี 4 ประการ<br>(1) ทุกข์ คือสภาพที่ทนได้ยาก ความไม่สบายกายใจ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ สภาวะทุกข์-ทุกข์ประจำ ได้แก่ เกิด (ชาติ) แก่ (ชรา) ตาย (มรณะ) และปภินธทุกข์-ทุกข์จร ได้แก่ ความเจ็บป่วย (พยาธิ) ความเศร้าโศก<br>(2) สมุทัย คือเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา 3 คือ กามตัณหา-ความอยากในกิเลสและวัตถุภวตัณหา-ความอยากเป็น ยากมี วิภวตัณหา-ความอยากไม่เป็น ยากไม่มี<br>(3) นิโรธ คือความดับทุกข์<br>(4) มรรค คือทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์                                                                                                                                                                              |
| ความรัก       | เป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สุดของศาสนาคริสต์ เป็นความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์ ความรักของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้า และต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันความรักในที่นี้หมายถึง ความเมตตา กรุณา เสียสละ และให้อภัย ไม่ใช่ความรักในแง่อารมณ์ความรู้สึก (ตรงกับคำว่า เมตตา กรุณา มุติตา ในทางพระพุทธศาสนา) ดังคำสอนที่ว่า “จงรักพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ สุดความคิด สุดกำลัง และจงรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง” ศาสนาคริสต์ถือว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเป็นบุตรของพระเจ้า<br>คำสอนที่สำคัญในเรื่องความรัก<br>(1) “ถ้าผู้ใดตอบแก้แค้นของท่าน ให้หันแก้แค้นให้เขาตอบด้วย” พระองค์ทรงสอนให้ตอบแทนความชั่วด้วยความดี ไม่มองคนในแง่ร้าย และทนต่อความผิดพลาดของผู้อื่น<br>(2) “พระองค์ทรงโปรดให้ฝนตกและแดดออกเหนือคนดีและคนชั่วเหมือนกัน” ทรงสอนว่าเราควรรักคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง |
| ชะกาด         | การบริจาคทานตามบทบัญญัติที่บังคับให้มุสลิมทุกคน ต้องสำรวจทรัพย์สินของตนในทุกๆ ครบรอบปี แล้วบริจาคชะกาดในอัตราร้อยละ 2.5% ของทรัพย์สินที่มีอยู่ การบริจาคมิได้หมายถึงเงิน ทองเท่านั้น แต่รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร และปศุสัตว์ จุดประสงค์เพื่อขัดเกลาจิตใจให้สะอาด ลดความตระหนี่ความเห็นแก่ตัว ลดช่องว่างทางชนชั้น และให้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           | ตระหนักว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นของฝากจากพระเจ้า มนุษย์เป็นเพียงผู้รักษาและใช้<br>จ่ายไปในทางที่พระเจ้ากำหนด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| ขุนนี้    | คำว่า “ขุนนะ” แปลว่า แบบแผนการปฏิบัติของท่านบิรมัหมัด เป็นนิกายที่มีผู้นับถือมากที่สุด<br>สวามหวกส์ชาวเป็นสัญลักษณ์ พวกนิกายขุนนี้ยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานอย่างเคร่งครัด และถือพระ<br>วณะของท่านบิรมัหมัดเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทางศาสนา เชื่อว่าท่านบิรมัหมัดนั้นเป็น<br>บุคคลธรรมดา พระเจ้าทรงเลือกเขาเป็นตัวแทนของพระองค์เพื่อเป็นผู้นำศาสนาสู่มนุษย์<br>ตำแหน่งผู้นำเรียกว่าเคาะลีฟะฮ์ (กาหลิบ) กาหลิบมีฐานะเป็นประมุขทางศาสนาและการ<br>ปกครองสืบต่อจากท่านบิรมัหมัด แต่ไม่มีฐานะเป็นซุล เพราะท่านบิรมัหมัดเป็นศาสนทูต<br>องค์สุดท้าย มุสลิมส่วนมากในเอเชียนับถือนิกายนี้ เช่น ในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และ<br>ไทย                                                                                                                                                                                                             |
| ตรีมูรติ  | เทพเจ้าสูงสุดมีเพียงองค์เดียว แต่มี 3 สภาวะคือ พระพรหม พระวิษณุ พระศิวะ ตรีมูรติเป็น<br>การแสดงลักษณะของเทพที่ออกมาในรูปของบุคลาธิษฐาน (การอธิบายนามธรรมออกมาเป็น<br>รูปธรรมให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น) โดยให้รู้ถึงสภาวะธรรม 3 ประการคือ โลกมีการเกิดขึ้น โลกดำรงรักษา<br>และโลกถูกทำลาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ตรีเอกภาพ | เป็นหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ที่ว่า พระเจ้ามีองค์เดียว แต่แบ่งเป็น 3 พระบุคคลคือ<br>(1) พระบิดา – พระผู้สร้างโลกและสรรพสิ่ง อยู่ในฐานะบิดาของมวลมนุษย์ เพราะทรงรักและมี<br>เมตตากรุณาต่อมนุษย์ดุจบิดาที่มีต่อบุตร<br>(2) พระบุตร – พระเยซูคริสต์หรือพระเจ้าผู้ทรงมาเกิดเป็นมนุษย์เพื่อไถ่บาปให้แก่มวลมนุษย์ผู้มี<br>บาปตั้งแต่เกิด<br>(3) พระจิตหรือพระวิญญาณบริสุทธิ์ – พระเจ้าที่ปรากฏอยู่ในจิตใจมนุษย์เพื่อดลบันดาลให้<br>มนุษย์มีคุณธรรม ความดี และความรัก                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| บาปกำเนิด | คริสต์ศาสนาเชื่อว่า คนเราเกิดมามีบาปกำเนิดติดตัวมาด้วยซึ่งเป็นผลจากการกระทำของ<br>บรรพบุรุษ ซึ่งในคัมภีร์ได้ระบุไว้เป็นบุคลาธิษฐานว่าอาดัมและเอวามนุษย์คู่แรกได้ละเมิดข้อ<br>ห้ามของพระเจ้า ด้วยการกินผลไม้จากต้นที่พระองค์ทรงห้ามไว้ พระองค์จึงขับไล่มนุษย์คู่แรก<br>ออกจากสวนอีเดน และความผิดที่บรรพบุรุษของมนุษย์ได้ทำไว้ จึงตกทอดมาสู่มนุษย์รุ่นหลังทุก<br>คน มนุษย์จะพ้นจากบาปกำเนิดนี้ได้โดยอาศัยการไถ่บาปของพระเยซู และในคริสต์ศาสนาสอน<br>ว่า มนุษย์มีลักษณะจะทำชั่วได้เพราะมนุษย์เป็นผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอ ไม่สามารถสู้กับกิเลสที่<br>เข้ายวนจิตใจได้ พระเจ้าให้เสรีภาพแก่มนุษย์ที่จะเลือกทำดีชั่ว เพราะต้องการให้มนุษย์รู้<br>ค่าความดีชั่วด้วยตัวเอง ความดีที่มีค่าจะต้องเกิดจากการข่มใจไม่เลือกทำชั่วแต่เลือกทำดี เมื่อ<br>มนุษย์มีกำลังใจไม่เข้มแข็งพอจึงต้องพึ่งบารมีของพระเจ้าและพระบุตร เพื่อช่วยให้มีจิตใจหนัก<br>แน่น |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปฏิญาณตน    | “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกเหนือจากอัลลอฮ์ แท้จริงแล้วไม่มีผู้มดเป็น<br>รซูล (ศาสนทูต) ของอัลลอฮ์” การปฏิญาณยืนยันศรัทธาว่ายอมรับอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าแต่เพียง<br>องค์เดียว และท่านนบีมุฮัมมัดเป็นรซูลแห่งอัลลอฮ์ ถือเป็น <b>หลักปฏิบัติที่สำคัญที่สุดและเป็น<br/>หัวใจสำคัญของศาสนาอิสลาม</b> เพราะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การยอมรับหลักปฏิบัติข้ออื่นด้วย<br>ความเต็มใจและแน่วแน่ การปฏิญาณตนถือว่าการยอมรับในเอกภาพของอัลลอฮ์ โดยชาว<br>มุสลิมต้องทำออกมาจากจิตใจด้วยศรัทธาที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่เปล่งวาจาเท่านั้นและไม่ทำ<br>ครั้งเดียว แต่ต้องทำเสมอเมื่อทำละหมาด                                              |
| ปुरुषารณะ   | จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต 4 ประการ<br>(1) <b>อรรถะ</b> -การแสวงหาทรัพย์สมบัติหรือการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ<br>(2) <b>กามะ</b> -การแสวงหาความสุขทางโลกตามแนวทางของธรรม<br>(3) <b>ธรรมะ</b> -การถึงพร้อมด้วยศีลธรรมคุณธรรม<br>(4) <b>โมกษะ</b> -การหลุดพ้นจากทุกข์โดยสิ้นเชิง หรืออิสรภาพแห่งวิญญาณ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| โปรเตสแตนต์ | หลักความเชื่อที่สำคัญของนิกายโปรเตสแตนต์มีดังนี้<br>(1) ถือว่าพระคัมภีร์เท่านั้นเป็นสิ่งสูงสุด พระสันตะปาปาไม่ใช่ผู้เดียวที่มีสิทธิตีความพระคัมภีร์<br>(2) ไม่ถือศีลห้าหรือสวดภาวนาต่อบาทหลวง การสวดภาวนาต้องสวดภาวนาต่อพระเจ้า<br>โดยตรง<br>(3) ไม่มีนักบวชหรือบาทหลวง มีแต่ผู้สอนศาสนาที่เรียกว่า ศาสนจารย์ หรือศิษยาภิบาล ทำ<br>หน้าที่ประกอบพิธีศาสนา<br>(4) นับถือศีลศักดิ์สิทธิ์ 2 ศีลคือ <b>พิธีศีลล้างบาปและพิธีศีลมหาสนิท</b><br>(5) ไม่ยกย่องบูชาพระนางมารีย์ โยเซฟ และนักบุญทั้งหลาย เพราะถือว่าเป็นเรื่องนอกพระ<br>คัมภีร์<br>(6) มีสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวคือไม้กางเขนที่ไม่มีรูปพระเยซูถูกตรึง                     |
| พรหมณ์      | หรือปรมาตมัน ปฐมวิญญาณ วิญญาณสากล อาตมันสากล บุรุษะ เป็นต้นเหตุสรรพสิ่ง<br>เป็นอมตะนิรันดร์ ไม่สามารถมองเห็นด้วยตา และเป็นที่เกิดของอาตมัน เมื่ออาตมันของมนุษย์<br>แต่ละคนสามารถละวางกิเลสและอวิชชา ก็จะบรรลुพรหมณ์ เรียกว่าได้เข้าสู่โมกษะ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| โมกษะ       | เป็นอุดมคติหรือเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู <b>ภาวะที่ดวง<br/>วิญญาณเข้าไปรวมเป็นเอกภาพกับพระเจ้า</b> (ปฐมวิญญาณ พรหมณ์) เรียกว่า การเข้าถึง<br>ภาวะโมกษะ เป็นความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ ดวงวิญญาณไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป<br>สาเหตุที่ทำให้ชีวาตมันหรือดวงวิญญาณต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏก็เพราะอวิชชา<br>ซึ่งหมายถึง ความไม่รู้แจ้งหรือความหลงผิดที่ทำให้ชีวาตมันหลงผิดคิดว่าตนเองเป็นอันหนึ่งอัน<br>เดียวกับร่างกาย และแตกต่างจากปรมาตมัน <b>อวิชชา</b> นี้เองทำให้ดวงวิญญาณต้องเวียนว่ายตาย<br>เกิดอยู่ในสังสารวัฏ ความหลุดพ้นจากทุกข์โดยสิ้นเชิงจะเกิดขึ้นเมื่อได้ขจัดอวิชชาได้หมดสิ้น |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>รฐูล</b></p>         | <p>รฐูลจัดว่าเป็นนบีเช่นกัน แต่มีหน้าที่มากกว่านบีมุฮัมมัด รฐูลจึงหมายถึงผู้ที่อัลลอฮ์ทรงแต่งตั้งขึ้น เพื่อนำโอองการที่ได้รับจากพระองค์มาเผยแผ่แก่มนุษยโลก เช่น นบีมูซา (โมเสส) นบีมูซา (พระเยซูคริสต์) นบีทั้งประเภทธรรมดาและประเภทรฐูลที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานมี 25 ท่าน สรุปได้ว่า <b>รฐูลทุกคนเป็นนบี แต่นบีทุกคนมิได้เป็นรฐูล</b> มีนบีเพียงบางคนเท่านั้นที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรฐูล คำว่ารฐูล บางครั้งในคัมภีร์อัลกุรอานใช้คำว่า “นบี”</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>โรมันคาทอลิก</b></p> | <p>ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายนี้เรียกว่า คริสตัง คำว่า “คาทอลิก” แปลว่า สากล จึงหมายถึงศาสนาที่เป็นของสากลโลก ทุกชาติ ทุกชั้นในสังคม ชาวคาทอลิกเชื่อว่าหลักธรรมและคริสต์จักรที่ตนยึดถือเป็นสืบทอดมาจากพระเยซูคริสต์โดยตรง เชื่อว่าตนเป็นผู้รักษาคำสั่งสอนที่ได้รับมาจากพระเยซูคริสต์อย่างซื่อสัตย์ และถือว่านิกายของตนเป็นศูนย์รวมของศาสนาคริสต์ทั้งหมดมาแต่เริ่มแรก ประมุขของนิกายนี้คือ พระสันตะปาปา มีกรุงโรมเป็นศูนย์กลางของคริสต์ศาสนา และเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติงานของพระสันตะปาปา</p> <p>หลักความเชื่อที่สำคัญของนิกายโรมันคาทอลิกมีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) เชื่อในตรีเอกานุภาพ พระเจ้ามีเพียงหนึ่งเดียว แต่มีสามพระบุคคล</li> <li>(2) พระเยซูคริสต์ทรงมี 2 สภาวะคือ ทรงเป็นพระเจ้าแท้ และเป็นมนุษย์แท้</li> <li>(3) ยกย่องพระแม่มารีย์ นักบุญโยเซฟ</li> <li>(4) เชื่อเรื่องแดนชำระ</li> <li>(5) นับถือศีลศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 7 ประการ</li> </ol> |
| <p><b>ละหมาด</b></p>       | <p><b>การนมัสการพระเจ้าทั้งทางกายและใจ</b> เป็นการผูกพันมนุษย์ไว้กับพระเจ้า ถือเป็นศาสนกิจที่มุสลิมทุกคนต้องทำเป็นประจำนับตั้งแต่เริ่มบรรลุนิติภาวะทางร่างกายจนวาระสุดท้ายของชีวิต การละหมาดทำวันละ 5 เวลา ทำละหมาดในสถานที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำในมัสยิดหรือสุเหร่าเสมอไป แต่ขอให้เป็นที่สะอาด การละหมาดเป็นการแสดงถึงความสามัคคี ความเสมอภาค ภราดรภาพ และไม่มีแบ่งผิวพรรณ วรรณะ เชื้อชาติในประเทศ <b>จุดประสงค์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อพระเจ้า ชัดเกลาคิดใจให้บริสุทธิ์ ช่วยให้จิตใจตั้งมั่นหนักแน่นอดทน</b> ฝึกฝนให้เป็นคนตรงต่อเวลา ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย ฝึกความอดทนและเอาชนะใจตนเอง ในประเทศไทยการทำละหมาดต้องหันไปทางทิศที่ตั้งของวิหารกะบะฮ์คือ <b>ทิศตะวันตก</b></p>                                                                                                                                                                          |
| <p><b>วันพิพากษา</b></p>   | <p>มุสลิมเชื่อว่าเมื่อตายแล้ววิญญาณจะยังอยู่เพื่อรอรับผลการตัดสินในสิ่งที่ตนได้กระทำไปมุสลิมต้องเชื่อว่าโลกนี้เป็นโลกแห่งการทดลอง (โลกดุนยา) <b>เป็นโลกที่ไม่จีรังยั่งยืน</b> จะต้องมิวันแตกสลาย เมื่อถึงวันกาลอวสาน วันนั้นจะเป็นวันกิยามะฮ์ (วันพิพากษา วันสิ้นโลก) เป็นวันที่ไม่มีเวลาสิ้นสุด ทุกชีวิตที่ตายไปแล้วจะกลับฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกครั้งเพื่อรับการพิพากษา เป็นวันที่พระเจ้าจะตอบแทนความดีชั่วแก่วิญญาณอย่างยุติธรรม โลกใหม่ที่ไม่มีวันสิ้นสุดนี้เรียกว่า โลกอาคีเราะห์ วันกิยามะฮ์เป็นวันในอนาคต ไม่มีใครรู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด นอกจากพระอัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้นที่ทรงรู้ ข้อสังเกต ศาสนาที่มีความเชื่อเรื่องวันพิพากษาคือ <b>อิสลาม คริสต์</b></p>                                                                                                                                                                                                             |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ศาสนาเทวนิยม  | ศาสนาที่มีหลักคำสอนว่าพระเจ้าเป็นจุดศูนย์กลาง พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่ง แบ่งเป็น<br>(1) ศาสนาเอกเทวนิยม<br>(2) ศาสนาพหุเทวนิยม ศาสนาเทวนิยม ได้แก่ <b>ศาสนาฮินดู ยิว คริสต์ อิสลาม ซินโต ลิกซ์</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| ศาสนาอเทวนิยม | ศาสนาที่มีหลักคำสอนว่าพระเจ้าไม่ได้เป็นจุดศูนย์กลาง ไม่เชื่อในความมีอยู่จริงของพระเจ้า แต่เชื่อในกฎแห่งกรรม และสอนให้มนุษย์พึ่งตนเอง ได้แก่ <b>ศาสนาพุทธ เซน</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ศีลล้างบาป    | เป็นพิธีกรรมที่ทำหลังจากรับศีลล้างบาปแล้ว โดยรับเจมน้ำมันเป็นรูปไม้กางเขนซึ่งหมายความว่าพระเจ้าได้เสด็จเข้าสู่จิตใจผู้นั้นแล้ว <b>เพื่อให้เป็นคนที่ยึดมั่นในความเป็นชาวคริสต์อย่างสมบูรณ์</b> ตามธรรมเนียมมักจะทำเมื่อเด็กอายุ 7 ปีขึ้นไป ผู้ที่จะโปรดศีลล้างบาปได้ต้องเป็นบาทหลวงที่มียศเป็นบิชอป                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| ศีลล้างบาป    | หรือ <b>ศีลบัพติศมาหรือศีลจุ่ม</b> เป็นพิธีศาสนาที่มีการจุ่มตัวลงในน้ำหรือประพรมด้วยน้ำ เพื่อล้างบาปกำเนิดที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษคู่แรกของมนุษย์ จึงทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จากบาปกำเนิดและเป็นชาวคริสต์ได้ ศีลล้างบาปเป็นศีลสำคัญที่สุดและรับศีลได้เพียงครั้งเดียวในชีวิตของแต่ละคน เป็นการประกาศตัวเข้าเป็นคริสต์ศาสนิกชน และเมื่อรับศีลล้างบาปแล้วจึงจะมีสิทธิรับศีลอื่นๆ ต่อไปได้                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| อาศรม 4       | วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายตามหลักธรรมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เป็นขั้นตอนชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น และทำให้รู้ว่าชีวิตนี้มีหน้าที่อย่างไรบ้าง มี 4 ขั้นตอนตามวัยของผู้ปฏิบัติ อาศรม 4 ดังนี้<br>(1) <b>พรหมจารี</b> -วัยศึกษาเล่าเรียน เด็กชายทุรวรรณะ (ยกเว้นวรรณะศูทร) ต้องเข้าพิธีอุปนัยน หรือพิธีรับศิษย์เข้าศึกษา โดยคล้องด้ายศักดิ์สิทธิ์ “ยัชโญปวีต” และระหว่างศึกษาจะแต่งงานไม่ได้<br>(2) <b>คฤหัสถ์</b> -วัยครองเรือน เป็นวัยที่ใช้ชีวิตทางโลก แต่งงาน มีบุตร ทำหน้าที่ตามวรรณะตน<br>(3) <b>วานปรสธ</b> -วัยปฏิบัติธรรมอยู่ในป่า แยกตัวออกจากครอบครัว<br>(4) <b>สันยาสี</b> -วัยครองเพศบรรพชิต สละชีวิตทางโลก ออกบวชเพื่อแสวงหาความจริงสูงสุดแห่งชีวิตหรือโมกษะ |

## 2. สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| การกระจายอำนาจปกครอง | สัมพันธ์กับการจัดระเบียบการปกครอง <b>ส่วนท้องถิ่น</b> ที่รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรการปกครองท้องถิ่นจัดทำกิจการต่างๆ ได้อิสระตามสมควร ซึ่งก็คือประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเอง โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับส่วนกลาง <b>ข้อดี</b> ของหลักการกระจายอำนาจคือ<br>(1) สนองความต้องการท้องถิ่นได้เร็ว<br>(2) ประชาชนมีโอกาสปกครองตนเอง และช่วยกันสร้างความเจริญให้ท้องถิ่น<br>(3) รัฐบาลกลางมีภาระน้อยลง |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p><b>ข้อเสียคือ</b></p> <p>(1) บริหารงานขาดเอกภาพ</p> <p>(2) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก</p> <p>(3) การเก็บภาษี การรักษาความสงบ การวางแผนการใช้ทรัพยากรและแผนพัฒนาทำได้ไม่สะดวก</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>การตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก</b> | <p>เป็นหลักการในการปกครองแบบประชาธิปไตย ถือว่าเกณฑ์ที่ตัดสินใจโดยเสียงข้างมากย่อมจะมีผลผูกพันต่อทุกคน แต่ต้องไม่ละเลยเสียงข้างน้อย ในทางประชาธิปไตยถือว่า เมื่อเป็นเจตนารมณ์ของคนจำนวนมากกว่าก็ควรจะได้รับการปฏิบัติตาม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>การปกครองแบบรัฐสภา</b>         | <p>หลักการสำคัญ</p> <p>(1) ไม่ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเคร่งครัด</p> <p>(2) ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน</p> <p>(3) รัฐสภามีฐานะอำนาจและความสำคัญเหนือกว่าคณะรัฐมนตรี</p> <p>(4) คณะรัฐมนตรีจะเข้าดำรงตำแหน่งได้ต่อเมื่อได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา</p> <p>(5) รัฐสภามีอำนาจควบคุมการทำงานของรัฐบาล</p> <p>(6) มียุบสภา ประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภา ได้แก่ อังกฤษ ไทย สวีเดน ญี่ปุ่น</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>การปกครองส่วนท้องถิ่น</b>      | <p>เป็นการบริหารราชการที่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบตามวิธีการกระจายอำนาจปกครอง ในประเทศไทยการจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ระบบคือ</p> <p>(1) ระบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล (สุขาภิบาลและสภาตำบลยกเลิกไปแล้ว)</p> <p>(2) ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>การเลือกตั้ง</b>               | <p>การเลือกตั้งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชน การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยจะต้องเป็นความลับ และประชาชนมีโอกาสเลือกตั้งโดยเสรี ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ใช่ประชาชนทุกคนในประเทศ รัฐธรรมนูญได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังนี้</p> <p>(1) มีสัญชาติไทย แต่ถ้าแปลงสัญชาติเป็นไทย ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี</p> <p>(2) มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง</p> <p>(3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง</p> <p>บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งดังนี้</p> <p>(1) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p> <p>(2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช</p> <p>(3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(4) อยู่ในระหว่างเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา</p> |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>การออกเสียง<br/>ประชามติ</b>   | การขอคำปรึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ออกเสียงประชามติโดยตรง ในเรื่องที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือประชาชนได้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยโดยตรงจากประชาชน โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นองค์กรทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนด                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>ประชาธิปไตย</b>                | ระบอบการปกครองที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อให้การปกครองนั้นเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยจึงก็คือการที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ<br>ประเภทของระบอบประชาธิปไตยมีดังนี้<br>(1) ประชาธิปไตยทางตรง<br>(2) ประชาธิปไตยทางอ้อมหรือโดยผ่านผู้แทนราษฎร<br>รูปแบบของระบอบประชาธิปไตย โดยใช้หลักประมุขของประเทศเป็นเกณฑ์การแบ่งมีดังนี้<br>(1) พระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่น ไทย ญี่ปุ่น อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก<br>(2) ประธานาธิบดีเป็นประมุข เช่น สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ |
| <b>เผด็จการ</b>                   | รูปแบบของการเมืองแบบเผด็จการมีดังนี้<br>(1) เผด็จการอำนาจนิยม<br>(2) เผด็จการเบ็ดเสร็จนิยมได้แก่ ฟาสซิสต์ คอมมิวนิสต์                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>เผด็จการเบ็ดเสร็จ<br/>นิยม</b> | มีลักษณะเด่นคือ<br>(1) มุ่งควบคุมกิจกรรมทุกอย่างของประชาชนทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม<br>(2) รัฐควบคุมสถาบันและองค์การทางสังคม พร้อมทั้งกำหนดแนวทางให้ปฏิบัติ<br>(3) ประชาชนต้องเชื่อฟังผู้นำและปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด โดยอ้างว่าเพื่อความเจริญความมั่นคงของชาติ ตัวอย่างประเทศที่เคยปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยม เช่น จีน เวียดนาม คิวบา การปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยมยังแบ่งเป็น “เผด็จการขจัด” เช่น เผด็จการฟาสซิสต์ และ “เผด็จการซ้ายจัด” เช่น แบบคอมมิวนิสต์                                                  |
| <b>เผด็จการอำนาจ<br/>นิยม</b>     | มีลักษณะเด่นคือ<br>(1) มุ่งควบคุมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ<br>(2) รัฐไม่ควบคุมสถาบันและองค์การทางสังคม ประชาชนยังมีเสรีภาพทางสังคม เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพทางเศรษฐกิจ สิทธิในครอบครัวและการดำรงชีวิตส่วนตัว<br>(3) ประชาชนต้องไม่ขัดขวางหรือต่อต้านนโยบายของผู้นำ ตัวอย่างประเทศที่เคยปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยมในอดีต เช่น เผด็จการทหารของนายพลฟรังโกในสเปน เผด็จการทหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ในประเทศไทย                                                                                                            |
| <b>รัฐเดี่ยว</b>                  | หรือเอกราช หมายถึงรัฐที่มีรัฐบาลกลางทำหน้าที่ปกครองทั่วประเทศ หรือรัฐที่มีการรวมอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจบริหารไว้ที่รัฐบาลกลางแต่เพียงแห่งเดียว รัฐเดี่ยวมักเป็นรัฐที่มีขนาดเล็ก                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | หรือกลาง ประชากรส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน ภูมิประเทศ สภาพท้องถิ่นไม่ต่างกันนัก<br>เช่น ประเทศไทย ญี่ปุ่น ลาว สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ฝรั่งเศส ลิกเตนสไตน์ โมนาโก อิตาลี<br>สวีเดน อังกฤษ ตุรกี สเปน นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ เดนมาร์ก อียิปต์ โมร็อกโก ตูนิเซีย ซิลี<br>มาดากัสการ์ ปานามา อูรุกวัย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>รัฐธรรมนูญ</b>   | กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ที่กำหนดรูปแบบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่าง<br>อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการที่มีต่อกัน เรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของบุคคล รวมทั้ง<br>หน่วยงานและกระบวนการใช้อำนาจปกครอง เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง การปกครอง<br>ส่วนท้องถิ่น<br><u>ข้อควรรู้</u><br>(1) รัฐธรรมนูญมีฐานะสูงกว่ากฎหมายประเภทอื่นๆ กฎหรือข้อบังคับที่ขัดหรือแย้งต่อ<br>รัฐธรรมนูญ บทบัญญัติอื่นๆ จะใช้บังคับไม่ได้<br>(2) ประเทศที่มีรัฐธรรมนูญ มิได้หมายความว่าประเทศนั้นจะมีการปกครองแบบประชาธิปไตย<br>เสมอไป<br>(3) ประเทศเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์ก็มีรัฐธรรมนูญได้<br>(4) ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตีความหมายรัฐธรรมนูญ |
| <b>รัฐรวม</b>       | หรือสหพันธรัฐ หมายถึง รัฐที่มีรัฐบาล 2 ระดับคือ<br>(1) รัฐบาลกลาง -มีอำนาจในเรื่องสำคัญ เช่น ป้องกันประเทศ การต่างประเทศ การเงินการคลัง<br>การทหาร ประกาศสงคราม<br>(2) รัฐบาลมลรัฐหรือรัฐบาลท้องถิ่น -มีอำนาจเฉพาะท้องถิ่น เช่น การศึกษา สาธารณสุข การ<br>รักษาความสงบ ตัวอย่างประเทศที่มีรูปแบบรัฐรวม ได้แก่ มาเลเซีย พม่า อินเดีย<br>ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมนี บราซิล ยูโกสลาเวีย สหพันธรัฐ<br>รัสเซีย จีน                                                                                                                                                                                                  |
| <b>รัฐสภา</b>       | สภาที่ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เป็นระบบ 2 สภา โดยมีประธานสภา<br>ผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา สมาชิกสภาจะ<br>ประชุมร่วมกันหรือแยกกันก็ได้ ถ้ามีการประชุมร่วมกันของทั้งสองสภาเรียกว่า “ที่ประชุมรัฐสภา”<br>กรณีสำคัญที่รัฐสภาประชุมร่วมกัน เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การแต่งตั้งผู้สำเร็จ<br>ราชการแทนพระองค์ การสืบราชสันตติวงศ์ การแถลงนโยบายของรัฐบาล การประกาศสงคราม<br>เป็นต้น                                                                                                                                                                                      |
| <b>สิทธิมนุษยชน</b> | ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่เกิดของมนุษย์ทุกคน เป็น<br>สิทธิที่มนุษย์ทุกคนเกิดมามีความเท่าเทียมกัน ที่ไม่มีใครมาล่วงละเมิดได้ โดยได้รับความ<br>คุ้มครองและความเป็นธรรมจากรัฐ<br>หลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน<br>(1) หลักเสรีภาพ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | <p>(2) หลักความเสมอภาค</p> <p>(3) หลักภราดรภาพ</p> <p>(4) หลักความยุติธรรม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>อธิปไตย</b>            | <p>อำนาจสูงสุดของรัฐเอกราชที่ใช้ในการปกครองประเทศ ทำให้รัฐสามารถดำเนินการทั้งหลายได้อย่างเต็มที่ เป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐอื่นๆ เป็นอำนาจที่แบ่งแยกไม่ได้ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดเพราะแสดงถึงความมีเอกราช</p> <p>ลักษณะของอำนาจอธิปไตยมีดังนี้</p> <p>(1) แบ่งแยกมิได้</p> <p>(2) มีความถาวร</p> <p>(3) มีความเด็ดขาด</p> <p>(4) การทั่วไป</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>อำนาจในการยุบสภา</b>   | <p>อำนาจในการยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในประเทศไทยผู้มีอำนาจในการยุบสภาโดยแท้จริงคือพระมหากษัตริย์ และจะทรงยุบสภาโดยได้รับคำแนะนำจากรัฐบาล ผู้รับสนองพระบรมราชโองการยุบสภาผู้แทนราษฎรคือนายกรัฐมนตรี การยุบสภานั้นต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>กฎหมายจารีตประเพณี</b> | <p>ลักษณะสำคัญของจารีตประเพณี</p> <p>(1) ปฏิบัติสืบเนื่องกันมานาน</p> <p>(2) คนในท้องถิ่นปฏิบัติตามทั่วไป สม่่าเสมอ โดยเปิดเผย จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป</p> <p>(3) ไม่ได้เป็นคำสั่งที่มาจากรัฐาธิปัตย์</p> <p>(4) ไม่ขัดต่อกฎหมายลายลักษณ์อักษร</p> <p>(5) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน</p> <p>กฎหมายจารีตประเพณีจึงหมายถึง กฎหมายที่ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ประชาชนยึดปฏิบัติเป็นกฎหมาย ความสำคัญของกฎหมายจารีตประเพณี เมื่อไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาปรับแก้คดีได้ กฎหมายไทยให้น้ำจารีตประเพณีท้องถิ่นมาปรับกับคดีแทน จารีตประเพณีอันดีนำมาปรับเป็นกฎหมายได้เฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น ตัวอย่างของกฎหมายจารีตประเพณี เช่น การชกมวยบนเวทีตามกติกา</p> |
| <b>กฎหมายอาญา</b>         | <p>กฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น เป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ</p> <p>ข้อควรรู้เกี่ยวกับการตีความในกฎหมายอาญามีดังนี้</p> <p>(1) ต้องตีความโดยเคร่งครัด เพราะกฎหมายอาญายับยั้งถึงความผิดและโทษที่กระทบต่อ</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | <p>เสรีภาพบุคคล</p> <p>(2) จะตีความให้เป็นการลงโทษหรือเพิ่มโทษผู้กระทำให้หนักขึ้นไม่ได้</p> <p>(3) ในกรณีเป็นที่สงสัยต้องตีความให้เป็นผลดีแก่จำเลย</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| กรรโชกทรัพย์         | <p>ข้อความผิดอาญาฐานข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น เรียกว่า ความผิดฐานกรรโชก</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| การกระทำโดยประมาท    | <p>กระทำความผิดโดยไม่เจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้น จำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่ เช่น ขับรถผ่านย่านชุมชนเร็วเกินกำหนดแล้วไปชนคนตาย</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| การหมั้น             | <p>การหมั้นเป็นการที่ฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อหมั้นแล้วของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง</p> <p><u>เงื่อนไขของการหมั้น</u></p> <p>(1) ชายหญิงที่หมั้นกันต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 1435) มิฉะนั้นการหมั้นตกเป็นโมฆะ</p> <p>(2) ผู้เยาว์ทำการหมั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียก่อน (มาตรา 1436) มิฉะนั้นการหมั้นตกเป็นโมฆะ</p> <p><u>ข้อสังเกต</u> การหมั้นต้องมีของหมั้นเสมอ แต่สินสอดจะมีหรือไม่ก็ได้, ของหมั้นนั้นมอบให้แก่หญิง สินสอดมอบให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองของหญิง, การหมั้นไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาลบังคับให้สมรสได้</p> |
| คดีความผิดต่อส่วนตัว | <p>คดีอาญาที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ตามระเบียบ ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะสอบสวนคดีไม่ได้ เมื่อมีคำร้องทุกข์ตามกฎหมายแล้ว พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจทำการสอบสวน และพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องคดีนั้น คำร้องทุกข์นั้นผู้เสียหายจะถอนเสียเมื่อใดก็ได้ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดอายุความ โดยจะต้องร้องทุกข์หรือฟ้องคดีภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา คดีความผิดต่อส่วนตัวนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น คดีความผิดฐานเปิดเผยความลับ คดีความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ หรือคดีความผิดฐานยักยอก</p>  |
| คดีอาญาแผ่นดิน       | <p>คดีอาญาทั้งปวงที่มีใช้คดีความผิดต่อส่วนตัว โดยเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปกครองหรือเพื่อความคุ้มครองแก่เจ้าพนักงานของรัฐ หรือกิจการของรัฐโดยเฉพาะ เช่น คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก รัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่ได้รับความเสียหาย เอกชนไม่อาจเป็นผู้เสียหายได้ เว้นแต่เอกชนผู้นั้นได้รับความเสียหายเป็นพิเศษเนื่องจากการกระทำนั้น เช่น คดีความผิดฐานแจ้งข้อความอัน</p>                                                                                                                                                                                                                  |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              | เป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย โดยข้อความอันเป็นเท็จนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่เอกชนด้วย หรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองเอกชนและการกระทำผิดดังกล่าวมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมด้วย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งทั้งเอกชนที่ได้รับความเสียหายและรัฐมีอำนาจดำเนินคดีได้ คดีอาญาแผ่นดินเป็นคดีอื่นไม่อาจยอมความได้ แม้ผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนดำเนินคดีได้                                                                        |
| <b>คดีอุทลุม</b>             | คดีที่บุคคลฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1562 ว่า <b>ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ไม่ได้</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>คนไร้ความสามารถ</b>       | คนวิกลจริตซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และให้อยู่ในความดูแลของผู้อนุบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>คนเสมือนไร้ความสามารถ</b> | บุคคลที่ไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้เพราะกายพิการ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ประพฤติสุรุษสุรายะเสเพลเป็นอาชญา หรือติดสุรายาเมา และศาลได้สั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ โดยปกติแล้วคนเสมือนไร้ความสามารถสามารถทำนิติกรรมต่างๆ ได้เอง แต่ยกเว้นบางประเภทที่กฎหมายกำหนด เช่น กู้ยืม นำทรัพย์สินไปลงทุน ซึ่งคนเสมือนไร้ความสามารถจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจาก <b>ผู้พิทักษ์</b> มิฉะนั้นนิติกรรมนั้นจะตกเป็นโมฆียะ แต่ในกรณีการทำนิติกรรม คนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรมได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามไว้ |
| <b>ครอบครองปรปักษ์</b>       | การครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยความสงบ และโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของบุคคลผู้ครอบครองปรปักษ์ <b>ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี บุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>ความผิดลหุโทษ</b>         | เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเบา จำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เช่น เปลือยกาย ทำลามก ส่งเสียงดัง ยิงปืนในชุมชน ทารุณต่อสัตว์ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งพนักงาน ฉีกหรือทำลายประกาศของเจ้าหน้าที่                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>ความผิดอันยอมความได้</b>  | หรือความผิดต่อส่วนตัว เป็นความผิดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมรุนแรงมากนัก กฎหมายยอมให้เอกชนผู้ได้รับความเสียหายกับผู้กระทำความผิดตกลงไม่เอาความกันได้ เล็กคดียได้ เช่น <b>บุตรลักทรัพย์บิดามารดา แพทย์เปิดเผยความลับคนไข้ การกระทำชำเราหญิง</b> ถ้าไม่ได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลยอมความได้ การหมิ่นประมาท การทำให้เสียเสรีภาพ ความผิดฐานข่มขืน โกงเจ้าหน้าที่                                                                                                                                                                                         |
| <b>โทษทางอาญา</b>            | มาตรการที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>นิติกรรมที่ตกเป็น<br/>โมฆะ</b>       | <p>มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) นิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้าม ขัดต่อกฎหมาย เช่น จำหน่ายคน ซื้อขายยาเสพติด หนังสือจากการเล่นพนัน</li> <li>(2) นิติกรรมที่เป็นการพ้นวิสัย เช่น ทำสัญญาพาคนไปเที่ยวดวงอาทิตย์</li> <li>(3) นิติกรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ทำสัญญาจ้างหญิงมาเป็นภริยาเช่า</li> <li>(4) นิติกรรมที่ไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>นิติกรรมที่ผู้เยาว์<br/>ทำได้เอง</b> | <p>ตามกฎหมายแล้วผู้เยาว์จะถูกจำกัดความสามารถในเรื่องที่จะทำนิติกรรม <b>นิติกรรมใดๆ</b> ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงไปโดยปราศจากความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะ แต่มีข้อยกเว้น สำหรับนิติกรรมบางประเภทที่ผู้เยาว์สามารถทำได้เอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) เกิดประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียว เช่น มีคนยกที่ดินให้โดยเสน่หา</li> <li>(2) จดทะเบียนรับว่าเป็นบุตรของตน</li> <li>(3) ทำเพื่อเลี้ยงชีพและสมแก่ฐานะของผู้เยาว์ เช่น ซื้ออาหาร หนังสือ</li> <li>(4) ทำพินัยกรรมเมื่ออายุครบ 15 ปีบริบูรณ์แล้ว</li> </ol>                                                                                                                                               |
| <b>พนักงานฝ่าย<br/>ปกครอง</b>           | <p>เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน สามารถสืบสวน จับกุม ป้องกันปราบปรามผู้ทำผิดกฎหมาย ได้แก่ <b>ตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน</b> และยังมีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจจับกุมผู้ทำผิดเฉพาะกรณี เช่น <b>พนักงานป่าไม้ พนักงานศุลกากร พนักงานสรรพสามิต พนักงานตรวจคนเข้าเมือง พนักงานกรมเจ้าท่า</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>พนักงานอัยการ</b>                    | <p>เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล พนักงานอัยการเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องผู้ต้องหาที่กระทำความผิดต่อรัฐ หรือเป็นทนายจำเลยของหน่วยราชการในคดีแพ่ง จึงเรียกว่า <b>“ทนายแผ่นดิน”</b> ซึ่งมีอำนาจดำเนินคดีความในนามของรัฐบาล และฟ้องแทนประชาชน นอกจากนี้ในกรณีผู้ฟ้องบุพการี เช่น บุตรฟ้องบิดามารดาต่อศาลไม่ได้ ซึ่งถือเป็นคดีอุทลุม ต้องให้พนักงานอัยการฟ้องแทน</p> <p>อัยการมีอำนาจดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) อำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม</li> <li>(2) อำนาจในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องถ้าเห็นว่ามีความพยานหลักฐานไม่พอ คำสั่งไม่ฟ้องนี้จะมี การทบทวนโดยอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ (ในเขต กรุงเทพฯ) หรือผู้ว่าราชการจังหวัด (ในเขตจังหวัดอื่น)</li> </ol> |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>พระราชกำหนด</b>     | กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตราขึ้นตามคำแนะนำ และยินยอมของคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการออกกฎหมายคือ <b>พระราชกำหนด และพระราชกฤษฎีกา</b><br>พระราชกำหนดออกได้ 2 กรณีคือ<br>(1) ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนที่มีอาจเสี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ<br>(2) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งต้องพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน เมื่อประกาศใช้แล้วต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาทันที ถ้ารัฐสภาอนุมัติก็มีผลเป็นพระราชบัญญัติ ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติก็ตกไป                                                                                                                                           |
| <b>พินัยกรรม</b>       | นิติกรรมซึ่งบุคคลแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตาย ในเรื่องทรัพย์สินของตน หรือในการต่างๆ อันจะทำให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อคนตายแล้ว พินัยกรรมทำได้เองเมื่ออายุครบ 15 ปี บริบูรณ์ แต่ถ้าทำในขณะที่อายุไม่ครบ 15 ปี พินัยกรรมนั้นถือเป็น <b>โมฆะ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>โมฆียกรรม</b>       | นิติกรรมที่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายถ้าไม่มีการบอกล้างโมฆียกรรม หรือนิติกรรมที่มีผลใช้บังคับได้จนกว่าจะถูกบอกล้าง นิติกรรมนี้เมื่อบอกล้างแล้วจะตกเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก แต่ถ้ามีการรับรอง (ให้สัตยาบัน) ก็จะสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก นิติกรรมที่เป็นโมฆียะ เช่น นิติกรรมที่เกิดจากการข่มขู่ ฉ้อฉล นิติกรรมที่เกิดจากสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล หรือผู้ทำนิติกรรมมีความบกพร่อง เช่น ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>ริตเอาทรัพย์สิน</b> | ชื่อความผิดอาญาฐานข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตน หรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดย <b>ขู่</b> ให้ <b>ยอม</b> ว่าจะ <b>เปิดเผยความลับ</b> ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่หรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>ลิขสิทธิ์</b>       | สิทธิแสดงความเป็นเจ้าของผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด งานสร้างสรรค์ที่ได้รับการคุ้มครอง เช่น วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ และงานวิทยาศาสตร์ลิขสิทธิ์เกิดขึ้นเมื่อมีการสร้างสรรค์งานด้วยตัวเอง อายุการคุ้มครองมีอยู่ตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และต่อไปอีก 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่กรรม สิทธิของลิขสิทธิ์นั้นเกิดขึ้นทันทีเมื่อสร้างสรรค์งาน ลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียน และไม่จำเป็นต้องสงวนลิขสิทธิ์ให้ปรากฏไว้ที่งานนั้นๆ แต่อย่างใดด้วย ข้อสังเกต <b>งานที่ไม่มีลิขสิทธิ์</b> ได้แก่ ข่าวประจำวัน, รัฐธรรมนูญและกฎหมาย, ระเบียบข้อบังคับประกาศของหน่วยงานของรัฐ, คำพิพากษา รายงานของทางราชการ, คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆ ของรัฐหรือของท้องถิ่น |
| <b>ศาลปกครอง</b>       | ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ที่เป็นข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน หรือระหว่างทางราชการด้วยกันเอง ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำ ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการใช้อำนาจมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ศาลปกครองแบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ<br>(1) ศาลปกครองสูงสุด<br>(2) ศาลปกครองชั้นต้น                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ศาลรัฐธรรมนูญ</b> | อำนาจหน้าที่สำคัญ เช่น วินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี คณะกรรมการการเลือกตั้ง รับฟ้องเรื่องที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพได้โดยตรง ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย <b>ประธานศาลรัฐธรรมนูญ 1 คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก 8 คน</b> ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา วาระการดำรงตำแหน่ง 9 ปี วาระเดียว (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์) |
| <b>สภาพบังคับ</b>    | การกระทำที่บุคคลต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีทางเลือก สภาพบังคับของกฎหมายมีทั้งสภาพบังคับที่เป็นผลร้าย เช่น โทษอาญา หรือสภาพบังคับที่เป็นผลดี เช่น เมื่อปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับ การลดหย่อนภาษี สภาพบังคับที่เป็นผลร้ายในทางอาญา เรียกว่า โทษ โดยเสียงลำดับจากโทษเบาไปโทษหนักดังนี้<br>(1) ริบทรัพย์สิน<br>(2) ปรับ<br>(3) กักขัง<br>(4) จำคุก<br>(5) ประหารชีวิต<br>ส่วนสภาพบังคับทางแพ่ง เช่น การเรียกค่าเสียหาย การริบมัดจำ การให้ชำระเงินต้น การให้ออกลูกสิ่งก่อสร้าง การให้ไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์                                                                         |
| <b>อนุสิทธิบัตร</b>  | หมายถึงหนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนด หรือเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของความคิดในสิ่งประดิษฐ์นั้น <b>อนุสิทธิบัตรแตกต่าง สิทธิบัตรการประดิษฐ์ตรงที่การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้ไม่ต้องมีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น</b> ข้อสังเกต สิทธิบัตรก่อตั้งสิทธิได้ด้วยการจดทะเบียน, ลิขสิทธิ์นั้นสิทธิเกิดขึ้นทันทีเมื่อสร้างสรรค์งาน เครื่องหมายการค้าขึ้นได้จากการใช้เครื่องหมายการค้า แต่จะมีผลสมบูรณ์ต้องมีการจดทะเบียน                                                                                                         |
| <b>สินสมรส</b>       | ทรัพย์สินที่<br>(1) คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส<br>(2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส<br>(3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>สินส่วนตัว</b>    | ทรัพย์สินที่<br>(1) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส<br>(2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <p>(3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้เสนาหา</p> <p>(4) ที่เป็นของหมั้น</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>การขัดเกลาทงสังคม</b>         | <p>คือวิธีการที่สังคมถ่ายทอดแบบแผนพฤติกรรมให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน</p> <p>วิธีการของการขัดเกลาทงสังคม</p> <p>(1) <b>การขัดเกลาทงสังคมทางตรง</b> เช่น การที่พ่อแม่ฝึกอบรมเด็กให้รู้จักพูดหรือรู้จักมารยาททางสังคม ครูสอนหนังสือนักเรียน</p> <p>(2) <b>การขัดเกลาทงสังคมทางอ้อม</b> เช่น การได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ฟังอภิปราย ฟังได้วาที</p>         |
| <b>การจัดระเบียบทางสังคม</b>     | <p>คือวิธีการที่สังคมกำหนดแบบแผนพฤติกรรมให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน</p> <p>องค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม</p> <p>(1) บรรทัดฐาน</p> <p>(2) สถานภาพและบทบาท</p> <p>(3) การควบคุมทางสังคม</p> <p>(4) ค่านิยม</p>                                                                                                                                                                 |
| <b>การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม</b> | <p>การเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น การใช้รถยนต์แทนรถเทียมม้า คนไทยนิยมสินค้าไทยมากขึ้น คนเมืองมีความเชื่อทางไสยศาสตร์น้อยลง</p>                                                                                                                                                                                                           |
| <b>การเปลี่ยนแปลงทางสังคม</b>    | <p>การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสังคม และโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เช่น ครอบครัวไทยในปัจจุบันมีขนาดเล็กลง ผู้หญิงไทยมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น การอยู่ร่วมกันของหนุ่มสาวไทยก่อนการแต่งงานมีมากขึ้น</p>                                                                                                                                                                              |
| <b>การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์</b> | <p>สัญลักษณ์คือ สิ่งที่ใช้แทนสิ่งอื่น มีลักษณะสำคัญดังนี้</p> <p>(1) เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม</p> <p>(2) มีความหมายหลายอย่าง</p> <p>(3) มีหลายประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น วัตถุ ภาษา การกระทำ กิริยาท่าทาง</p> <p>(4) เปลี่ยนแปลงได้</p> <p>(5) เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>(6) มนุษย์เท่านั้นที่สร้างระบบสื่อสารที่ซับซ้อนโดยใช้สัญลักษณ์</p> |
| <b>ค่านิยม</b>                   | <p>คือสิ่งที่กลุ่มบุคคลเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง</p> <p>ข้อสังเกต</p> <p>(1) ค่านิยมเป็นความนิยมของสังคม ไม่ใช่ความนิยมของคนใดคนหนึ่ง</p> <p>(2) ค่านิยมไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ</p> <p>(3) ดังนั้นค่านิยมมีทั้งที่ควรปลูกฝังในสังคมและค่านิยมที่ควรแก้ไข</p>                                                                                    |

|                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>จารีต</b>     | บรรทัดฐานที่สมาชิกในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม เป็นเรื่องของศีลธรรม ความดีความชั่ว การกระทำสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด และเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น การเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่ชรา ความซื่อสัตย์ต่อสามีภรรยา จารีตยังรวมถึงข้อห้ามด้วย เช่น ห้ามพินิจร่วมบิดามารดาแต่งงานกัน การฝ่าฝืนจารีตจะถูกสังคมลงโทษแบบไม่เป็นทางการ แต่จะจริงจังและรุนแรงกว่าวิธีชาวบ้าน เช่น การถูกรุมประชาทัณฑ์ การเลิกคบค้าสมาคมด้วย                                                                                                                         |
| <b>บทบาท</b>     | คือสิ่งที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบตามสถานภาพที่เป็นอยู่ บทบาทของแต่ละบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น<br><u>ข้อสังเกต</u><br>(1) บุคคลจะแสดงบทบาทของตนในสังคมแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่จะต้องแสดงบทบาทสัมพันธ์กับบุคคลอื่น<br>(2) บุคคลจะแสดงบทบาทไม่ได้ ถ้าไม่มีคู่แสดงบทบาท<br>(3) สถานภาพและบทบาทไม่จำเป็นต้องเป็นของคู่กันเสมอไป<br>(4) ถ้าสมาชิกในสังคมปฏิบัติตามบทบาทถูกต้อง (ไม่ใช่แค่เพียงเข้าใจบทบาท) สังคมก็จะมีระเบียบ<br>(5) ยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้น บทบาทก็ยิ่งแตกต่างกันมากขึ้น |
| <b>บรรทัดฐาน</b> | กฎเกณฑ์หรือแบบแผนความประพฤติที่ใช้เป็นแนวทางให้คนในสังคมได้ปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย บรรทัดฐานจึงเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ประเภทของบรรทัดฐานมีดังนี้<br>(1) วิถีชาวบ้านหรือวิถีประชา<br>(2) จารีต<br>(3) กฎหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>วัฒนธรรม</b>  | ลักษณะของวัฒนธรรม<br>(1) เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์<br>(2) เป็นแบบพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้<br>(3) เป็นระบบสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสารระหว่างมนุษย์<br>(4) เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจึงกลายเป็นมรดกทางสังคม<br>(5) เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนได้<br>หน้าที่ของวัฒนธรรม<br>(1) ทำให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติได้<br>(2) เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์<br>(3) ทำหน้าที่ควบคุมสังคม<br>(4) เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน<br>(5) ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม                           |

### 3. เศรษฐศาสตร์

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กรมการค้าภายใน      | หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคสังกัดกระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่ดูแลเรื่องราคาสินค้า เช่น การไม่ปิดป้ายราคาสินค้า เครื่องชั่งไม่ได้มาตรฐาน ปริมาณบรรจุไม่ตรงตามที่ระบุไว้ สินค้าเสื่อมคุณภาพ สินค้าไม่สดเพราะเป็นสินค้าเก่า                                                                                                                                                                                                                                                    |
| กลไกราคา            | หรือกลไกตลาด ระบบราคา ระบบตลาด คือราคาสินค้าและบริการที่ถูกกำหนดขึ้นโดยปริมาณการเสนอซื้อ (อุปสงค์) และปริมาณการเสนอขาย (อุปทาน) ลักษณะการทำงานของกลไกราคาในตลาดเปรียบเสมือนการทำงานของมือมองไม่เห็น (invisible hand)                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| การจัดเงินเพื่อ     | มาตรการที่ใช้คือ การลดอุปสงค์มวลรวมโดย<br>(1) นโยบายการเงิน เช่น <b>เพิ่มอัตราดอกเบี้ย</b> <b>เพิ่มอัตราเงินสำรอง</b> <b>เพิ่มอัตรารับช่วงซื้อลด</b> <b>ลด</b> การขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์ <b>ขายหลักทรัพย์</b><br>(2) นโยบายการคลัง เช่น <b>เพิ่มอัตราภาษี</b> <b>ลดการใช้จ่ายของรัฐบาล</b> การใช้งบประมาณแบบ <b>เกินดุล</b>                                                                                                                                                         |
| การปฏิวัติเขียว     | การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางธัญพืช โดยเน้นการเพาะพันธุ์พืชใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูง วิธีการเพาะปลูกที่ให้ผลดี และการควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| การพัฒนาทางเศรษฐกิจ | ความหมาย การทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อหัวสูงขึ้น พร้อมๆ กับการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันเพิ่มมากขึ้น, การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสม นั่นก็คือ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจคือ<br>(1) เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น<br>(2) เกิดการกระจายรายได้อย่างยุติธรรม<br>(3) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพชีวิต                                                                          |
| ความล้มเหลวของตลาด  | เนื่องจากกลไกราคาไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้รัฐต้องเข้ามาแทรกแซงกลไกราคา<br>สาเหตุที่กลไกตลาดล้มเหลว<br>(1) กรณีเป็นสินค้าสาธารณะ เช่น สัญญาณทีวี การบริการป้องกันประเทศ<br>(2) การผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอก<br>(3) การลงทุนขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนสูงมากหรือการผูกขาด เช่น การผลิตไฟฟ้า รถไฟ น้ำประปา<br>(4) ภาษีอากรและการกระจายทรัพยากร<br>(5) สารสนเทศไม่สมบูรณ์ เกิดข้อจำกัดด้านข่าวสารที่ไม่อาจสื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ค่าจ้างขั้นต่ำ</b></p>  | <p>รัฐบาลต้องกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ เพราะต้องการให้ค่าจ้างอยู่สูงกว่าระดับดุลยภาพ ผลกระทบจากการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ เช่น</p> <p>อุปทานแรงงานมีแนวโน้ม<b>เพิ่มขึ้น</b> (พุดง่าย ๆ ก็คือ ลูกจ้างมีความต้องการทำงานมากขึ้น)</p> <p>อุปสงค์แรงงานมีแนวโน้ม<b>ลดลง</b> (พุดง่าย ๆ ก็คือ นายจ้างจะจ้างแรงงานน้อยลง)</p> <p>อุปทานสินค้า<b>ลดลง</b> สรุปก็คือ การกำหนดค่าแรงขั้นต่ำนี้ทำให้การว่าจ้างแรงงานลดลง</p> <p>การว่างงานมากขึ้นก็คือ เกิด<b>อุปทานแรงงานส่วนเกินเพิ่มขึ้น</b>นั่นเอง</p> <p>(อุปทานแรงงาน = การเสนอขายแรงงานของลูกจ้าง, อุปสงค์แรงงาน = การเสนอซื้อแรงงานของนายจ้าง)</p>                           |
| <p><b>งบประมาณแผ่นดิน</b></p> | <p>ความหมาย งบประมาณการทางการเงินทั้งด้านรายได้และรายจ่าย, รายรับทุกชนิดรวมทั้งเงินกู้ และรายจ่ายของรัฐบาล</p> <p>งบประมาณด้านรายจ่ายแบ่งเป็น</p> <p>(1) รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>(2) รายจ่ายในรูปเงินโอน เช่น <b>เงินสงเคราะห์ เงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย เงินชดเชย</b></p> <p>ประเภทของงบประมาณ งบประมาณขาดดุล, งบประมาณเกินดุล, งบประมาณสมดุล</p> <p>ดังนั้น</p> <p>(1) ถ้าต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ ควรใช้งบประมาณแบบ<b>ขาดดุล</b></p> <p>(2) ถ้าต้องการให้ชะลอตัวเศรษฐกิจ ควรใช้งบประมาณแบบ<b>เกินดุล</b></p> <p>(3) ถ้าต้องการให้เกิดแรงกระตุ้นจากการใช้จ่ายต่ำ ควรใช้งบประมาณแบบ<b>สมดุล</b></p> |
| <p><b>เงิน</b></p>            | <p>เงินคือ สิ่งใดก็ได้ที่สังคมยอมรับให้ใช้เป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เงินถือว่าเป็นสิ่งที่มีความคล่องมากกว่าสินทรัพย์อื่น</p> <p>หน้าที่ของเงินมีดังนี้</p> <p>(1) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน</p> <p>(2) หน่วยวัดมูลค่า</p> <p>(3) เครื่องสะสมมูลค่า</p> <p>(4) มาตรฐานในการชำระหนี้</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>เงินเฟ้อ</b></p>        | <p>ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปสูงขึ้น</p> <p>(1) ผู้ที่ได้เปรียบจากภาวะเงินเฟ้อ เช่น พ่อค้าแม่ค้า ลูกหนี้ เจ้าของบริษัท นักธุรกิจ ผู้ผลิต ผู้ถือหุ้น นายธนาคาร ผู้เช่า ผู้ที่ถือทรัพย์สินที่มีราคาไม่แน่นอน เช่น ที่ดิน อาคาร บ้านเรือน</p> <p>(2) ผู้ที่เสียเปรียบจากภาวะเงินเฟ้อ เช่น ผู้ที่มีรายได้คงที่ เจ้านาย ผู้รับบำนาญ ครูที่โรงเรียน ข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน ลูกจ้าง ผู้ที่ถือทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินแน่นอน เช่น เงินสด เงินฝากประจำ หนี้กู้</p>                                                                                                                                           |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ดุลการชำระเงิน</b>        | <p>บัญชีบันทึกการรับและการจ่ายเงินตราต่างประเทศ</p> <p>ดุลการชำระเงินประกอบด้วย</p> <p>(1) บัญชีเดินสะพัด</p> <p>(2) บัญชีทุน ข้อสังเกต ยอดดุลการชำระเงินดูได้จากดุลบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (มิใช่บัญชีทุน) ดังนั้นบัญชีที่แสดงฐานะดุลการชำระเงินของประเทศคือ บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ</p>                                                                                                                                        |
| <b>ต้นทุนทางสังคม</b>        | <p>ต้นทุนค่าเสียโอกาสของทรัพยากรต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้าบริการชนิดหนึ่ง, การที่บุคคลหนึ่งก่อให้เกิด<b>มลพิษ</b> โดยบุคคลนั้นไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น โรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ, ต้นทุนเอกชนรวมกับผลกระทบภายนอก</p>                                                                                                                                                                              |
| <b>ตลาดแข่งขันสมบูรณ์</b>    | <p>ลักษณะสำคัญ</p> <p>(1) มีผู้ซื้อผู้ขายจำนวนมาก</p> <p>(2) สินค้ามีลักษณะเหมือนกันทุกประการ</p> <p>(3) ผู้ซื้อผู้ขายแต่ละรายรู้ถึงภาวะตลาดเป็นอย่างดี</p> <p>(4) ไม่มีอุปสรรคการเข้าออกจากตลาด</p> <p>(5) การโยกย้ายปัจจัยการผลิตเป็นไปอย่างเสรี</p> <p>(6) ไม่มีผลกระทบจากภายนอก ข้อสังเกต ตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นตลาดในอุดมคติ ตลาดที่ใกล้เคียงกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์ได้แก่ ตลาดผลผลิตการเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง</p>             |
| <b>ตลาดมืด</b>               | <p>การซื้อขายสินค้าหรือบริการที่ละเมิดกฎหมายควบคุมราคา ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีการกำหนด<b>ราคา</b> <b>สินค้าขึ้นสูง</b> ณ.ระดับต่ำกว่า<b>ราคาดุลยภาพ</b> ทำให้เกิด<b>อุปสงค์ส่วนเกิน</b> ผู้ขายจะแอบนำสินค้าส่วนหนึ่งมาแบ่งขายหลังร้าน ผู้บริโภคจะต้องซื้อสินค้าชนิดนั้นในราคาที่สูงกว่าราคาควบคุม</p>                                                                                                                                      |
| <b>ทุนนิยม</b>               | <p>เกณฑ์สำคัญ</p> <p>(1) <b>ไม่จำกัด</b>เรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต</p> <p>(2) <b>ไม่จำกัด</b>การทำงานของกลไกราคา</p> <p>(3) <b>ไม่มีการ</b>วางแผนจากส่วนกลาง</p> <p>(4) <b>ไม่มี</b>เป้าหมายในการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม</p> <p>(5) <b>เอกชน</b>มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ</p>                                                                                                                         |
| <b>ทุนสำรองระหว่างประเทศ</b> | <p>สินทรัพย์ที่เก็บสะสมเพื่อชำระหนี้ระหว่างประเทศ โดยทั่วไปยอดสุทธิของดุลการชำระเงินในแต่ละช่วงเวลา มีผลกระทบต่อดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และทุนสำรองมีความสัมพันธ์กับดุลการชำระเงินคือ เมื่อดุลการชำระเงินขาดดุล ทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลง แต่ถ้าดุลการชำระเงินเกินดุล ทุนสำรองระหว่างประเทศก็จะเพิ่มขึ้น ข้อควรระวัง ในทางตรงกันข้าม ถ้ายอดบัญชีในทุนสำรองระหว่างประเทศมีค่าเป็นบวก แสดงว่าดุลการชำระเงินระหว่างประเทศขาดดุล</p> |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ธนาคารแห่งประเทศไทย     | หรือธนาคารกลาง เป็นสถาบันการเงินที่มีหน้าที่จัดระบบการเงินและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ แต่ไม่มีหน้าที่รับฝากเงินจากประชาชน<br>หน้าที่สำคัญมีดังนี้<br>(1) ออกธนบัตร<br>(2) เป็นนายธนาคารของธนาคารพาณิชย์ เช่น รับฝากเงินจากธนาคารพาณิชย์<br>(3) เป็นผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้ายแก่ธนาคารพาณิชย์<br>(4) ดูแลจัดการทุนสำรองระหว่างประเทศ<br>(5) เป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาล<br>(6) ดูแลปริมาณเงินและสินเชื่อให้พอเหมาะกับภาวะเศรษฐกิจ |
| นโยบายการคลังแบบขยายตัว | เช่น การเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ การลดภาษี การใช้งบประมาณแบบขาดดุล การใช้จ่ายในรูปเงินโอนมากขึ้น เป็นนโยบายที่ใช้เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจเพื่อให้รายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น                                                                                                                                                                                                                                                   |
| นโยบายการคลังแบบหดตัว   | เช่น การลดรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ การเพิ่มภาษี การใช้งบประมาณเกินดุล การใช้จ่ายในรูปเงินโอนน้อยลง เป็นนโยบายที่ใช้เพื่อชะลอภาวะเศรษฐกิจ                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| นโยบายการควบคุมกัน      | มาตรการต่างๆ ที่รัฐนำมาใช้เพื่อจำกัดการนำเข้าและส่งเสริมการส่งออกซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ เช่น เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน ป้องกันการท่วมตลาด แก้ปัญหาการขาดดุลการค้า เครื่องมือของนโยบายการควบคุมกัน เช่น การตั้งกำแพงภาษี กำหนดโควตา ให้เงินอุดหนุน การท่วมตลาด การควบคุมสินค้า การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ                                                                                                                  |
| นโยบายการเงินแบบเข้มงวด | เนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงินและสินเชื่อมากเกินไป ธนาคารกลางจึงต้องลดอุปทานของเงินเพื่อลดสภาพคล่องในตลาด โดยใช้มาตรการดังนี้<br>(1) เพิ่มอัตราเงินสดสำรอง<br>(2) เพิ่มอัตรารับช่วงซื้อลด<br>(3) ขายหลักทรัพย์                                                                                                                                                                                                                          |
| นโยบายการเงินแบบขยายตัว | เนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงินและสินเชื่อน้อยเกินไป ธนาคารกลางจึงต้องเพิ่มอุปทานของเงินเพื่อเพิ่มสภาพคล่องในตลาด โดยใช้มาตรการดังนี้<br>(1) ลดอัตราเงินสดสำรอง<br>(2) ลดอัตรารับช่วงซื้อลด<br>(3) ซื้อหลักทรัพย์                                                                                                                                                                                                                        |
| บัญชีเดินสะพัด          | ประกอบด้วย<br>(1) ดุลการค้า<br>(2) ดุลบริการ<br>(3) ดุลบริจาค                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                | (4) รายได้ บัญชีเดินสะพัดเป็นส่วนหนึ่งของบัญชีดุลการชำระเงิน และถือว่าเป็นส่วนสำคัญ เพราะมีมูลค่ามากกว่าบัญชีอื่น                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>ปัจจัยการผลิต</b>                                           | ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ แบ่งออกเป็น 4 ชนิดได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และผู้ประกอบการ<br>(1) ที่ดิน -รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดินฟ้าอากาศ น้ำ แร่ธาตุ ป่าไม้<br>(2) ทุน -สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักร โรงงาน สิ่งก่อสร้าง<br>(3) แรงงาน -กำลังกายและความคิดของมนุษย์<br>(4) ผู้ประกอบการ -ผู้ที่ตัดสินใจรวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อใช้ผลิตสินค้า และเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตนั้น |
| <b>ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ</b>                                 | ได้แก่<br>(1) ปัญหาว่าผลิตอะไร<br>(2) ปัญหาผลิตอย่างไร<br>(3) ปัญหาผลิตเพื่อใคร<br>สรุปปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ What-How-For whom ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ไม่พอที่จะสนองความต้องการทุกอย่างของทุกคนในสังคมได้ ปัญหาความมียอยู่อย่างจำกัดหรือความหามาได้ยากจึงเป็น <b>ปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคมและระบบเศรษฐกิจ</b>                                                                                                                                                                     |
| <b>ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540</b>                              | สาเหตุสำคัญเกิดจาก<br>(1) การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในสัดส่วนที่สูงมาก<br>(2) มีการลงทุนในธุรกิจที่ไม่ได้ทำให้การผลิตเพิ่มขึ้น เช่น เก่งกำไรที่ดิน<br>(3) การพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศจำนวนมากเนื่องจากการเปิดเสรีทางการเงิน<br>(4) การใช้จ่ายเงินเกินตัวทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน<br>(5) ขาดเสถียรภาพทางการเงิน<br>(6) ปัญหานี้ด้อยคุณภาพหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ NPLs                                                                                                                               |
| <b>ผลกระทบภายนอก</b>                                           | กิจกรรมที่ส่งผลกระทบในทางบวกหรือลบต่อกิจกรรมอื่น ผลกระทบภายนอกเกิดขึ้นเมื่อต้นทุนเอกชนไม่เท่ากับต้นทุนสังคม<br>(1) ผลกระทบภายนอกเชิงลบ เช่น ผลกระทบที่เกิดจากโรงงานปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ<br>(2) ผลกระทบภายนอกเชิงบวก เช่น ความสดชื่นจากผู้ที่มียบ้านติดกับสวนสาธารณะ                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554)</b> | มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ<br>(1) สร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาท ครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน                                                                                                                                                                                                      |

|                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | <p>(2) เพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพึ่งตนเอง และลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ</p> <p>(3) ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้ และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น</p> <p>(4) สร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน</p>                                                  |
| <b>ระบบเศรษฐกิจแบบผสม</b>                          | <p>เป็นระบบที่ใช้กลไกราคาและการวางแผนในการดำเนินงานของรัฐ โดยรัฐดำเนินการผลิตเฉพาะกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เกณฑ์สำคัญ</p> <p>(1) ไม่จำกัดเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต</p> <p>(2) จำกัดบ้างในการทำงานของกลไกราคา</p> <p>(3) ไม่มีการวางแผนจากส่วนกลาง</p> <p>(4) มีเป้าหมายในการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม</p> <p>(5) เอกชนและรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ</p>                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรและการค้า (GSP)</b> | <p>การให้สิทธิประโยชน์เป็นกรณีพิเศษแก่สินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศกำลังพัฒนา ประเทศที่พัฒนาแล้วควรลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้าที่เป็นสินค้าออกบางชนิดจากประเทศกำลังพัฒนา ระบบดังกล่าวเกิดจากการประชุมว่าด้วยการค้าและการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (UNCTAD) ในปี ค.ศ.1967</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>เศรษฐกิจพอเพียง</b>                             | <p>ความพอเพียงประกอบด้วย</p> <p>(1) ความพอประมาณ</p> <p>(2) ความมีเหตุผล</p> <p>(3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของความพอเพียง (ความรู้ เช่น รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง, คุณธรรม เช่น ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>เศรษฐกิจทรัพย์</b>                              | <p>ทรัพย์ที่ทำให้เกิดอรรถประโยชน์เพื่อใช้สนองความต้องการของมนุษย์ได้ มีราคาซื้อขาย และมีปริมาณจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการ สำหรับสินค้าและบริการที่ได้มาโดยการแจก การให้ การบริจาค โดยผู้บริโภคไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าได้เปล่า ในทางเศรษฐศาสตร์ก็จัดว่าเป็นเศรษฐกิจทรัพย์ด้วย รวมทั้งสินค้าและบริการที่รัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินจากภาษีอากรที่เก็บจากประชาชน เช่น <b>สวนสาธารณะ สิ่งก่อสร้างเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่างๆ บริการการศึกษาของรัฐ</b> ส่วนคำว่า “สินค้าไร้ราคา” (free goods) เป็นสินค้าที่มีจำนวนมากเกินความต้องการของมนุษย์ มีอยู่ตามธรรมชาติ ไม่มีราคาซื้อขาย เช่น น้ำทะเล และแสงแดด</p> |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>สหกรณ์</b>        | <p>หลักการของสหกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) เป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้างแก่บุคคลทั่วไป</li> <li>(2) ควบคุมสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย</li> <li>(3) สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ</li> <li>(4) ปกครองตนเองและเป็นอิสระ</li> <li>(5) ให้การศึกษา ฝึกอบรมแก่สมาชิก</li> <li>(6) ร่วมมือระหว่างสหกรณ์และเอื้ออาทรต่อชุมชน</li> </ol> <p>ลักษณะของสหกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) รับสมาชิกไม่จำกัดจำนวน เน้นรวมคนมากกว่ารวมทุน</li> <li>(2) สมาชิกมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่ากัน ไม่ว่าจะถือหุ้นจำนวนเท่าใดก็ตาม</li> <li>(3) เน้นช่วยเหลือสมาชิกด้านเศรษฐกิจ ไม่ใช่แสวงหากำไร</li> </ol> <p><u>ข้อสังเกต</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) สหกรณ์ที่ไม่ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เช่น <b>สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์นิคม</b></li> <li>(2) สหกรณ์ที่มีกิจกรรมคล้ายธนาคารพาณิชย์ เช่น <b>สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์บริการ</b></li> </ol> |
| <b>สินค้าสาธารณะ</b> | <p>สินค้าที่บริโภคร่วมกัน โดยไม่สามารถกีดกันการบริโภคของบุคคลใดบุคคลหนึ่งออกไปได้ เช่น <b>การป้องกันประเทศ การกระจายเสียงทางวิทยุ สัญญาณทีวี ไฟฟ้าตามถนน</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>หนี้สาธารณะ</b>   | <p>หนี้ของรัฐบาลที่เกิดจากการกู้ยืมเงินโดยตรง การออกพันธบัตรขายให้ประชาชน และการค้าประกันเงินกู้โดยรัฐบาล</p> <p>วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้สาธารณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) ใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม</li> <li>(2) เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือใช้จ่ายยามสงคราม</li> <li>(3) เพื่อใช้จ่ายกรณีงบประมาณขาดดุล</li> <li>(4) เพื่อบริหารการคลังของรัฐในระยะสั้น</li> <li>(5) ใช้ชำระหนี้</li> <li>(6) ใช้ปรับโครงสร้างหนี้</li> </ol> <p>แหล่งเงินกู้ของรัฐบาล</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) การกู้เงินจากภาคเอกชน</li> <li>(2) การพิมพ์ธนบัตร</li> <li>(3) การกู้เงินจากต่างประเทศ</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>อรรถประโยชน์</b>  | <p><b>ความพึงพอใจ</b>ที่ได้รับจากการบริโภคสินค้าบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเศรษฐกิจดีและสินค้าไร้ราคาทุกชนิดล้วนก่อให้เกิดอรรถประโยชน์</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุปสงค์ส่วนเกิน | ปริมาณอุปสงค์ที่มากกว่าปริมาณอุปทาน ณ ระดับราคาต่ำกว่าราคาดุลยภาพ ถ้าราคาสินค้าบริการอยู่ต่ำกว่าราคาดุลยภาพ ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าจะมากกว่าปริมาณเสนอขาย ย่อมเกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ผู้บริโภคจะให้ราคาที่สูงขึ้นจนกลับเข้าสู่ดุลยภาพ |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. สารประวัติศาสตร์

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กบฏ ร.ศ.130             | <b>ต้นรัชกาลที่ 6</b> เกิดกบฏ ร.ศ.130 (พ.ศ.2454) เป็นกลุ่มทหารที่วางแผนให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบที่กษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ นายทหารกลุ่มนี้ไม่พอใจเพราะคิดว่ารัชกาลที่ 6 ทรงตั้งกองเสือป่าขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับกองทหาร ประกอบกับได้เห็นตัวอย่างการปฏิวัติในจีน ค.ศ.1911 นำโดย ดร.ซุนยัตเซน แผนการปฏิวัติครั้งนี้รั่วเสียก่อนจึงถูกจับได้ แต่ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ทลายอำนาจการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์             |
| กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ | รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดฯ ให้ตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นใน พ.ศ.2416 เพื่อเก็บรายได้ภาษีอากรของแผ่นดินมารวมไว้ที่เดียวกันที่กรุงเทพฯ ต่อมาใน พ.ศ.2435 เมื่อมีการจัดตั้งกระทรวงต่างๆ ขึ้น หอรัษฎากรพิพัฒน์จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ                                                                                                                                                                                                                                |
| ขบวนการเสรีไทย          | ก่อตั้งขึ้นเพื่อแสดงตนเป็นฝ่ายสัมพันธมิตร และคัดค้านรัฐบาลไทยที่เข้าร่วมทำสงครามกับญี่ปุ่น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวเป็นโมฆะ เพราะขัดต่อเจตนารมณ์ของคนไทยและพร้อมจะร่วมต่อต้านญี่ปุ่นโดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ หัวหน้าสำคัญของขบวนการเสรีไทยในสหรัฐอเมริกาคือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ส่วนในประเทศไทยมีนายปรีดี พนมยงค์ซึ่งในขณะนั้นมีฐานะเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นหัวหน้า                                                  |
| คำกราบทูล ร.ศ.103       | คำกราบทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดินของเจ้านายและข้าราชการ ร.ศ.103 (พ.ศ.2427) โดยเจ้านายและขุนนางกลุ่มหนึ่งรวม 11 คน เพื่อขอให้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบพระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญให้อำนาจการปกครองประเทศอยู่กับเสนาบดีเพื่อลดอันตรายที่อาจเกิดจากภัยคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยม คำกราบทูล ร.ศ.103 นี้อาจถือได้ว่าเป็นแผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย                                                                                                            |
| เงินผูกปี               | เงินภาษีพิเศษที่ทางการเรียกเก็บแทนการเกณฑ์แรงงานจากชาวจีนอพยพที่ เป็นผู้ขาย สันนิษฐานว่าเริ่มเก็บในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และยกเลิกในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ.2451 โดยเรียกเก็บเป็นเงินค่าแรงช่วยราชการแผ่นดินแทน                                                                                                                                                                                                                                                             |
| จักรวรรดินิยม           | การที่ประเทศมหาอำนาจที่เจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เข้าครอบครองดินแดนที่ด้อยพัฒนาว่า (แต่ไม่จำเป็นต้องด้อยกว่าทางอารยธรรม เช่น จีนและอินเดียเป็นชาติที่มีอารยธรรมสูง แต่ด้อยการพัฒนา) การบริหารปกครองและการดำเนินงานทุกอย่างในรัฐที่ตกเป็นเมืองขึ้น ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐเมืองแม่ นั่นๆ รัฐจักรวรรดินิยมในอดีตได้แก่ มหาอำนาจในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ได้แผ่ขยายอำนาจไปปกครองดินแดนทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกา เป็นต้น |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เจ้าภาษีนายอากร                       | <p>ในสมัยรัชกาลที่ 3 รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาประมูลผูกขาดจัดเก็บภาษีแทนรัฐ ผู้ที่เสนอยอดเงินสูงสุดจะได้เป็นเจ้าภาษีจัดเก็บภาษีและทยอยส่งเงินให้รัฐเป็นงวดๆ จนครบที่ประมูลไว้ ผู้ประมูลเป็นเจ้าภาษีนายอากรส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีน</p> <p>ผลจากระบบเจ้าภาษีนายอากรคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) ทำให้รายได้ของหลวงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว</li> <li>(2) ลดภาระการจัดเก็บภาษีของรัฐ</li> <li>(3) คนจีนเข้ามาเป็นนายทุนรุ่นแรก</li> <li>(4) รัฐมีโอกาสขยายอำนาจทางการเมืองแทรกซึมเข้าไปยังท้องถิ่นต่างๆ ได้ทั่วถึง</li> </ol> |
| แถลงการณ์ร่วม<br>ถนัด-รัสก์           | <p>ในช่วงสงครามเย็นเกิดข้อตกลงระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทยตรงกับสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อ พ.ศ.2505 มีสาระสำคัญที่ว่าสหรัฐอเมริกาพร้อมจะช่วยเหลือไทยถ้าถูกรุกรานโดยไม่ต้องรวมติดจากซีไอเอ (ชื่อแถลงการณ์นี้ตั้งตามชื่อรัฐมนตรีต่างประเทศที่เจรจากันได้แก่ นายถนัด คอมันตร์ และนายดิน รัสก์)</p>                                                                                                                                                                                                                                           |
| ทุนนิยมโดยรัฐ                         | <p>หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นการส่งเสริมให้รัฐบาลเข้าไปเป็นผู้ประกอบกิจการในอุตสาหกรรมที่สำคัญ เพื่อตอบโต้การเข้าครอบงำทางเศรษฐกิจของต่างชาติ การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามเกิดขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| พัฒนาการ<br>เศรษฐกิจทุนนิยม<br>ของไทย | <p>พัฒนาการเศรษฐกิจทุนนิยมของไทยตามลำดับ (1) ทุนนิยมแบบพึ่งพา พ.ศ.2398-2475 (2) ทุนนิยมโดยรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2475-2504 (3) ทุนนิยมเสรี ตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2504</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| ภูมิปัญญาสมัย<br>สุโขทัย              | <p>ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>(1) สรีดภงส์หรือทำนบพระร่วง –ทำนบดินเพื่อกักเก็บน้ำ</li> <li>(2) ถนนพระร่วง –แนวคันดิน</li> <li>(3) ตระพัง –สระน้ำ</li> <li>(4) ตรีนุร –กำแพงดินกันเป็น 3 ชั้นซึ่งใช้เป็นกำแพงและคูน้ำ</li> <li>(5) เตาทุเรียง -เตาเผาเครื่องปั้นดินเผา</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                    |
| มณฑลเทศาภิบาล                         | <p>ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการยกเลิกการปกครองหัวเมืองและให้เปลี่ยนเป็นการปกครองส่วนภูมิภาค โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ.116 เพื่อจัดตั้งการปกครองเป็นมณฑล เมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน มณฑลเทศาภิบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุด ประกอบด้วยเมืองตั้งแต่สองเมืองขึ้นไป มีสมุหเทศาภิบาลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งไปปกครอง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล โดยยุบรวมมณฑลเป็นภาค และเปลี่ยนเมืองเป็นจังหวัด</p>                                                                              |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>สนธิสัญญาเบาว์ริง</b>   | <p>สาระสำคัญของสนธิสัญญานี้</p> <p>(1) ไทยให้อังกฤษตั้งสถานกงสุลขึ้นในกรุงเทพฯ และให้สิทธิสภาพนอกอาณาเขตแก่คนในบังคับอังกฤษ</p> <p>(2) ให้ยกเลิกภาษีปากเรือและภาษีอื่นๆ ที่เคยเรียกเก็บ โดยให้เก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละ 3</p> <p>(3) อังกฤษเป็นชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่งคือ สิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลไทยให้กับชาติอื่น อังกฤษต้องได้ด้วย สนธิสัญญานี้ถือว่าเป็นสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคคือ อังกฤษเป็นฝ่ายได้เปรียบ ส่วนไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบโดยเฉพาะในเรื่องเอกราชทางการศาล</p> <p>ผลของสนธิสัญญานี้</p> <p>(1) ยกเลิกระบบการค้าผูกขาด</p> <p>(2) เกิดระบบเศรษฐกิจแบบเงินตราเข้ามาแทนที่เศรษฐกิจแบบยังชีพที่สลายตัวไป</p>                        |
| <b>สมุดปกเหลือง</b>        | <p>หรือ<b>เค้าโครงเศรษฐกิจ</b> คณะราษฎรได้มอบหมายให้หลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) เป็นผู้ร่างเค้าโครงเศรษฐกิจของประเทศเสนอต่อรัฐบาล ซึ่งการเสนอร่างเค้าโครงเศรษฐกิจนี้ได้ถูกโจมตีจากหลายฝ่าย และก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างปัญญาชนที่เห็นด้วย และที่ไม่เห็นด้วยกับเค้าโครงเศรษฐกิจนั้น เนื่องจากเค้าโครงเศรษฐกิจนี้ถูกมองว่า มีแนวความคิดที่เป็นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ความขัดแย้งจึงกลายเป็นรอยร้าวในหมู่คณะราษฎร</p>                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>สิทธิสภาพนอกอาณาเขต</b> | <p>การเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตหมายถึง การเสียอำนาจอธิปไตยทางการศาลของประเทศหนึ่งให้อีกประเทศหนึ่ง เช่น คนในบังคับอังกฤษไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย หากทำความผิด กงสุลอังกฤษจะเป็นผู้พิจารณาคดีคดีตามกฎหมายอังกฤษ</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>หลัก 6 ประการ</b>       | <p>เป็นนโยบายการบริหารประเทศของคณะราษฎร มี 6 ประการดังนี้</p> <p>(1) เอกราช</p> <p>(2) ความปลอดภัย</p> <p>(3) เศรษฐกิจ</p> <p>(4) เสมอภาค</p> <p>(5) เสรีภาพ</p> <p>(6) การศึกษา</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>หอรัษฎากรพิพัฒน์</b>    | <p>ในปี พ.ศ.2416 รัชกาลที่ 5 ทรงตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ให้ขึ้นตรงต่อพระองค์ เป็นสำนักงานกลางเก็บผลประโยชน์รายได้ภาษีอากรของแผ่นดินมารวมไว้ที่แห่งเดียว ต่อมาได้ยกฐานะหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นมาเป็นกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปี พ.ศ.2435 มีเสนาบดีเป็นผู้รับผิดชอบจัดเก็บภาษีอากรทั่วราชอาณาจักร และควบคุมตรวจตราการจ่ายเงินของแผ่นดิน นอกจากนี้ในสมัยของพระองค์ยังได้ยกเลิก “ระบบกินเมือง” ของเจ้าเมืองในภูมิภาคต่างๆ โดยให้ข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน รับเงินเดือนในอัตราที่แน่นอน แทนการจ่ายเบี้ยหวัดและเงินปีเหมือนแต่ก่อน นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการจัดทำงบประมาณแผ่นดินขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้การรับจ่ายเงินของแผ่นดินเป็นไปอย่างรัดกุม</p> |

## 5. สารภูมิศาสตร์

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| การเกษตร<br>ผสมผสาน      | การทำกิจกรรมทางการเกษตรตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป ในพื้นที่เดียวกันและกิจกรรมเหล่านี้มีความสัมพันธ์เกื้อกูลกัน โดยไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมงในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งมีหลักการว่าให้ปัจจัยนำออกคือ ของเสียจากการผลิตชนิดหนึ่ง (มูลไก่) กลายมาเป็นปัจจัยนำเข้าของการผลิตอีกชนิดหนึ่ง (อาหารปลา) และเป็นวัฏจักรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ดังนั้นตามทฤษฎีนี้จะไม่มีการสูญเสียได้ออกมาจากการกระบวนการผลิตเลย      |
| การจัดการ<br>สิ่งแวดล้อม | กระบวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป โดยมีหลักการ PCD คือ <ul style="list-style-type: none"> <li>- การสงวน (Preservation)</li> <li>- การอนุรักษ์ (Conservation)</li> <li>- การพัฒนา (Development)</li> </ul>                                                                                                                                  |
| การพัฒนาที่ยั่งยืน       | การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อสงวนไว้ให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสใช้ต่อไป                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| การแยกขยะ                | <p>(1) ถังเขียว -ขยะย่อยสลายได้ ขยะเน่าเสีย ขยะเปียก-ทำเป็นปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร ผักผลไม้ ใบไม้</p> <p>(2) ถังฟ้า -ขยะย่อยสลายยาก ขยะที่ไม่ย่อยสลาย ไม่เป็นพิษแต่ไม่นิยมนำมาผลิตเป็นวัสดุใหม่ เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่ โฟมหรือถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร</p> <p>(3) ถังเหลือง -ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก</p> <p>(4) ถังแดง -ขยะอันตราย เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องยาฆ่าแมลง กระป๋องสีสเปรย์</p> |
| การวัดคุณภาพน้ำ          | มีดังนี้ <p>(1) BOD : biochemical oxygen demand –ค่าปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ใช้ย่อยอินทรีย์สารในน้ำ</p> <p>(2) DO : dissolved oxygen –ค่าปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ</p> <p>(3) COD : chemical oxygen demand –ค่าปริมาณออกซิเจนที่ใช้ทำปฏิกิริยาทางเคมีกับอินทรีย์สารในน้ำ</p> <p>(4) pH – ค่าแสดงความเป็นกรดหรือด่างของน้ำ</p>                                                                                                     |
| เกษตรอินทรีย์            | เป็นเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี เน้นการหมุนเวียนใช้ทรัพยากร (recycling) ในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น นำมูลสัตว์มาทำเป็นปุ๋ยคอก และมีการควบคุมศัตรูพืชโดยใช้ธรรมชาติ เช่น สะเดา                                                                                                                                                                                                                                                |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ข้อมูลเชิงพื้นที่</b>   | <p>(1) ข้อมูลในรูปของจุด point -แสดงตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งของเมือง บ่อน้ำ ยอดเขา</p> <p>(2) ข้อมูลในรูปของเส้น line -แสดงจุดเชื่อมต่อกัน เช่น เขตการปกครอง แนวชายฝั่งทะเล ถนน แม่น้ำ</p> <p>(3) ข้อมูลในรูปของรูปหลายเหลี่ยม polygon -แสดงขอบเขตที่ปิดล้อมด้วยเส้น เช่น ขอบเขตของป่าไม้ อาณาเขตอำเภอ</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>เขตประมงสำคัญของโลก</b> | <p>พบบริเวณไหล่ทวีป (เขตนํ้าตื้น มีความลึกประมาณ 180 เมตร ซึ่งเป็นบริเวณที่กระแสนํ้าอุ่นและเย็นไหลมาพบกัน)</p> <p>เขตจับปลานํ้าเค็มที่สำคัญของโลก</p> <p>(1) <b>คูริลแบงก์</b> -บริเวณที่กระแสนํ้าอุ่นกุโรชิโวและกระแสนํ้าเย็นโอยาชิโวไหลมาพบกัน ในเขตญี่ปุ่น จีน เกาหลี รัสเซีย</p> <p>(2) <b>ดอเกอร์แบงก์</b> -บริเวณที่กระแสนํ้าอุ่นแอตแลนติกเหนือและกระแสนํ้าเย็นกรีนแลนด์ไหลมาพบกัน ในเขตนอร์เวย์ เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส สเปน โปรตุเกส</p> <p>(3) <b>แกรนด์แบงก์</b> -บริเวณที่กระแสนํ้าอุ่นกัลฟ์สตรีมและกระแสนํ้าเย็นแลบราดอร์ไหลมาพบกัน ในเขตสหรัฐอเมริกาและแคนาดา</p> |
| <b>โครงการแก้มลิง</b>      | โครงการในพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหา <sup>น้ำท่วมรุนแรง</sup> ในฤดูน้ำหลาก ซึ่งต้องมีการขุดคลองขึ้นใหม่และสร้างอ่างเก็บน้ำ เช่น ท่งมะขามหย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่รับน้ำเพื่อชะลอนํ้าที่จะไหลเข้าไปท่วมกรุงเทพฯ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>โครงการแกล้งดิน</b>     | โครงการในพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหา <sup>ดินเปรี้ยว</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>ทะเลสาบรูปแอก</b>       | หรือทะเลสาบรูปเกือกม้า กุด กุดน้ำใส น้ำหลง น้ำลาด บึงโค้ง เกิดจากทางน้ำโค้งตัวเมื่อไหลผ่านบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง มีการกักตุนด้านข้างมากกว่าด้านลึก ทะเลสาบรูปแอกนี้พบในภาคกลางตอนล่างและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณแม่น้ำโค้งตัวนี้ไม่เหมาะแก่การตั้งบ้านเรือน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>ที่ราบ</b>              | <p>ที่ราบที่เกิดการแปรสัณฐานของเปลือกโลกได้แก่</p> <p>(1) ที่ราบชายฝั่ง -เช่น ที่ราบชายฝั่งอ่าวเม็กซิโก, ที่ราบชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติก</p> <p>(2) ที่ราบภายในทวีป -ที่ราบภาคกลางของไทย, ที่ราบตอนกลางของทวีปออสเตรเลีย</p> <p>ที่ราบที่เกิดจากการปรับระดับผิวแผ่นดินได้แก่</p> <p>(1) เกิดจากการกระทำของแม่น้ำ -เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา, ที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี</p> <p>(2) เกิดจากธารน้ำแข็ง -ที่ราบรอบทะเลสาบทั้ง 5, ที่ราบรอบทะเลสาบในไอซ์แลนด์</p> <p>(3) เกิดจากลม -<b>ที่ราบปามปัสในอาร์เจนตินา</b>, ที่ราบในรัฐแคนซัส, ที่ราบตอนกลางของโปแลนด์</p>                                           |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ที่ราบสูง                           | <p>มี 3 ประเภทคือ</p> <p>(1) <b>ที่ราบสูงหว่างเขา</b> -เช่น ที่ราบสูงทิเบตหรือหลังคาโลก ที่ราบสูงแอนาโตเลียในตุรกี ที่ราบสูงอิหร่าน ที่ราบสูงโคลัมเบีย</p> <p>(2) <b>ที่ราบสูงเชิงเขา</b> -ที่ราบสูงยูนนานในจีน ที่ราบสูงปาตาโกเนียในอาร์เจนตินา</p> <p>(3) <b>ที่ราบสูงในทวีปหรือที่ราบสูงรูปโต๊ะ</b> -ที่ราบสูงเดกกันไนอินเดีย ที่ราบสูงมองโกเลีย ที่ราบสูงในคาบสมุทรอาหรับ</p>                                                                                                                                                   |
| เทคโนโลยีสะอาด                      | <p>ความหมาย การลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด การลดปริมาณและความเป็นพิษของของเสีย ตลอดจนวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ประหยัดทรัพยากรในการผลิต การใช้และสามารถนำกลับมาใช้ได้</p> <p><u>หลักการสำคัญ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Reduce -การลดปริมาณของเสียจากการผลิต,</li> <li>- Reuse -การใช้ซ้ำ,</li> <li>- Recycle -การนำของเสียกลับมาใช้ใหม่</li> </ul> <p>เทคโนโลยีสะอาดเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม</p>                                                                         |
| ปรากฏการณ์ภูมิศาสตร์ของไทย          | <p>ที่เกิดจากตัวกระทำทางธรรมชาติ เช่น</p> <p>(1) การกระทำของแรงน้ำไหล เช่น เสาดินรูปร่างแปลกตาที่ <b>แพะเมืองผี จ.แพร่, ฮ่อมจ้อม อ.น่าน้อย จ.น่าน, โป่งยุบ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี</b></p> <p>(2) กระบวนการภูเขาไฟ เช่น วนอุทยานเขากระโดง จ.บุรีรัมย์, ปล่องภูเขาไฟที่แม่เมาะ จ.ลำปาง</p> <p>(3) การกระทำของอุณหภูมิน้ำ กระแสลม เช่น เสาดิน จ.อุบลราชธานี, ภูเขาเทิบ จ.มุกดาหาร, ป่าหินงาม จ.ชัยภูมิ, พระพุทธรูปท้าวบวช จ.อุดรธานี</p> <p>(4) น้ำใต้ดิน เช่น โป่งเดือดป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่, พุน้ำร้อน อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่</p> |
| ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก | <p>(1) น้ำค้างแข็ง Frost -มักเกิดขึ้นในช่วงฤดูหนาว พบบนยอดเขาสูงในภาคเหนือและอีสาน ภาษาถิ่นเรียกว่า <b>แม่คะนิงหรือเหมยขาบ</b></p> <p>(2) ลูกเห็บ Hail -มักเกิดในช่วงฤดูร้อนและมีพายุฝนฟ้าคะนอง เดือนที่มีลูกเห็บตกมากที่สุดในประเทศไทยคือ เมษายน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| ปรากฏการณ์เรือนกระจก                | <p>เป็นภาวะที่โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากในชั้นบรรยากาศมีก๊าซเรือนกระจกมากเกินไปเกิดสมดุลง่ายขึ้นจากฝีมือมนุษย์ เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซมีเทน ก๊าซไนตรัสออกไซด์ ก๊าซโอโซน ก๊าซคลอโรฟลูออโรคาร์บอน</p> <p>ผลกระทบจากปรากฏการณ์เรือนกระจกมีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>(1) อุณหภูมิของโลกเพิ่มสูงขึ้น</li> <li>(2) ธารน้ำแข็งทั่วโลกละลาย</li> <li>(3) ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น</li> </ul>                                                                                                           |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p>(4) เกิดการขยายตัวของพื้นที่แห้งแล้ง</p> <p>(5) เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศชายฝั่งทะเลและทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(6) เกิดคลื่นความร้อน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>ปรากฏการณ์<br/>เอล นิโญ</b> | <p>เป็นปรากฏการณ์ที่ผิดปกติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันออกบริเวณเส้นศูนย์สูตร โดยเกิดจากกระแสน้ำอุ่นในมหาสมุทรแปซิฟิกไหลกลับทิศทางไปจากเดิม ผลกระทบทั่วไปคือ</p> <p>(1) บริเวณที่เคยมีฝนตกชุกจะกลับเป็นแห้งแล้ง มีฝนตกน้อยลง ซึ่งทำให้เกิดภัยแล้งและไฟป่า เช่น ไฟป่าในอินโดนีเซีย ออสเตรเลียตะวันตก</p> <p>(2) บริเวณที่เคยแห้งแล้งจะมีฝนตกรุนแรง เช่น แอบอเมริกาใต้ ชิลี เปรู</p> <p>(3) อุณหภูมิของน้ำทะเลสูงขึ้น</p> <p>ผลกระทบต่อไปยคือ</p> <p>(1) ฝนตกน้อยลงเพราะแนวปะทะอากาศเปลี่ยน</p> <p>(2) พายุหมุนลดลง</p> <p>(3) ลมมรสุมสูญเสียความชื้นกลายเป็นลมแห้ง</p> <p>(4) อื่นๆ เช่น เกิดไฟป่า มลพิษทางอากาศ ภาวะภัยแล้ง โรคระบาด</p> <p><b>ข้อสังเกต</b> ถ้าปรากฏการณ์เอลนีโญเกิดในบริเวณมหาสมุทรในเขตซีกโลกใต้เรียกว่า “เอนโซ” (ENSO : El Niño and Southern Oscillation) แต่ถ้าเกิดขึ้นในแถบเส้นศูนย์สูตรบริเวณอินโดนีเซียด้านตะวันออกเรียกว่า “ลานิญา” (La Niña)</p> |
| <b>ป่าลัดใบ</b>                | <p>ได้แก่</p> <p>(1) ป่าเบญจพรรณ .</p> <p>(2) <b>ป่าแดง หรือป่าแพะ ป่าโคก ป่าเต็งรัง</b></p> <p>(3) ป่าหญ้า ป่าละเมาะ</p> <p>ป่าเบญจพรรณมีความสำคัญทางเศรษฐกิจมากกว่าป่าแดง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่สักซึ่งเป็นไม้ที่มีราคาแพง จะขึ้นอยู่ในป่าเบญจพรรณเป็นส่วนใหญ่</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>ป่าเพื่อการอนุรักษ์</b>     | <p>มี 11 ประเภทคือ อุทยานแห่งชาติ, วนอุทยาน, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, เขตห้ามล่าสัตว์ป่า, สวนพฤกษศาสตร์, สวนรุกขชาติ, พื้นที่สงวนชีวลัย, พื้นที่มรดกโลก, พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1, ป่าชายเลนอนุรักษ์, พื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ</p> <p><b>ข้อสังเกต</b></p> <p><b>พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1</b> คือ พื้นที่ป่าป้องกันไว้เพื่อเป็นต้นน้ำลำธาร,</p> <p><b>พื้นที่สงวนชีวลัย</b>คือ พื้นที่อนุรักษ์สังคมพืชและสัตว์ในสภาวะของระบบนิเวศที่เป็นธรรมชาติ เพื่อรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรม และใช้เป็นแหล่งศึกษาด้านวิทยาศาสตร์</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| แผนปฏิบัติการ 21              | หรือ Agenda 21 หรือแผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน, ปฏิญญาริโอเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา มีวัตถุประสงค์คือ ช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของโลกดำเนินไปด้วยกัน เพื่อให้การพัฒนาในแต่ละด้านเป็นไปอย่างยั่งยืนและเกิดความสมดุลระหว่างกัน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| พายุหมุนเขตร้อน               | ประเภทของพายุหมุนเขตร้อนโดยแบ่งตาม<br>(1) กำลังความเร็วลมใกล้บริเวณศูนย์กลางพายุ จากมากไปน้อยคือ<br>Typhoon ➡ Tropical Storm ➡ Depression<br>- ไต้ฝุ่น - มีความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางตั้งแต่ 118 ก.ม./ชม.ขึ้นไป<br>- ไชนร่อน - ตั้งแต่ 63-117 ก.ม./ชม.<br>- ดีเปรสชัน - ต่ำกว่า 63 ก.ม./ชม.<br>(2) แหล่งกำเนิด<br>- ถ้าเกิดบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกและทะเลจีนใต้เรียกว่า ไต้ฝุ่น<br>- บริเวณมหาสมุทรแอตแลนติกและอ่าวเม็กซิโกเรียกว่า เฮอริเคน (hurricane)<br>- บริเวณมหาสมุทรอินเดียหรืออ่าวเบงกอลเรียกว่า ไซโคลน (cyclone)<br>- บริเวณทวีปออสเตรเลียเรียกว่า วิลลี่-วิลลี่ (willy-willy)<br>ดังนั้นการเรียกชื่อพายุหมุนเขตร้อนที่แตกต่างกันก็เพื่อให้ทราบกำลังความแรงและการป้องกัน |
| ภูมิอากาศทุ่งหญ้าเขตร้อน (Aw) | หรือภูมิอากาศแบบสะวันนา ลักษณะของภูมิอากาศในเขตร้อนคือ ปริมาณฝนปานกลาง ฤดูร้อนมีฝนตก ฤดูหนาวแห้งแล้ง มีฤดูแล้งค่อนนานหลายเดือน พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบทุ่งหญ้าสลับป่าโปร่ง เขตภูมิอากาศแบบ Aw เช่น <b>พื้นที่ส่วนใหญ่ของไทย, คาบสมุทรอินโดจีน, ออสเตรเลียตอนเหนือ เขตทุ่งหญ้ากึ่งซาฮารา ยานอส กัมโปส ที่ราบสูงบราซิล ที่ราบสูงกืออานา ลุ่มแม่น้ำโอริโนโคในทวีปอเมริกาใต้, อเมริกากลางด้านตะวันตก ปลายแหลมฟลอริดา และหมู่เกาะในแคริบเบียน</b>                                                                                                                                                                                                                                          |
| ร่องมรสุม                     | หรือแนวปะทะเขตร้อน เกิดจากแนวปะทะของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวพาดขวางในแนวตะวันตก-ตะวันออก <b>เกิดในช่วงเดือนพฤษภาคมและกันยายน</b> แนวปะทะมีความกว้างเปลี่ยนแปลงตามความรุนแรงของลมมรสุมทั้งสองด้าน ถ้ามรสุมทั้งสองด้านมีกำลังแรงขึ้นพร้อมๆ กันก็บีบให้แนวนั้นแคบและมีความรุนแรง ทำให้มีฝนตกมาก ร่องมรสุมนี้เลื่อนขึ้นลงตามดวงอาทิตย์คือ ฤดูร้อนเลื่อนขึ้นไปทางเหนือ ฤดูหนาวเลื่อนลงทางใต้ การเคลื่อนตัวของแนวนี้เป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนฤดูกาลคือ เปลี่ยนจากมรสุมฝ่ายหนึ่งเป็นมรสุมอีกฝ่ายหนึ่ง                                                                                                                                                   |
| ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS)  | เป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่ช่วยในการจัดเก็บจัดทำ วิเคราะห์ ทำแบบจำลอง และการแสดงข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์<br>องค์ประกอบของ GIS<br>(1) ข้อมูล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | <p>(2) บุคลากร</p> <p>(3) เครื่องคอมพิวเตอร์</p> <p>(4) โปรแกรมคอมพิวเตอร์</p> <p>ประโยชน์ของ GIS เช่น การวางผังเมือง การสำรวจพื้นที่ป่าไม้ การป้องกันภัยธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการสาธารณูปโภค การจัดการระบบไฟฟ้า-ประปา-จราจร การวิเคราะห์การตลาด</p>                                                                                                                                                                                       |
| <b>ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS)</b> | การนำคลื่นสัญญาณจากดาวเทียมบอกตำแหน่งสิ่งต่างๆ ของพื้นโลก โดยอ่านค่าเป็นละติจูดและลองจิจูด ระบบนี้มีประโยชน์ต่อการบอกตำแหน่งและทิศทางการเดินทาง                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>รีโมท เซนซิง</b>                    | เป็นการบันทึกข้อมูลระยะไกล โดยดาวเทียมจะเก็บข้อมูลของวัตถุหรือพื้นที่เป้าหมายบนพื้นผิวโลกจากรังสีที่สะท้อนหรือจากอุณหภูมิของวัตถุนั้นๆ จากนั้นดาวเทียมจะส่งข้อมูลเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งจะบันทึกข้อมูลเป็นเชิงตัวเลขไว้ในแถบบันทึกข้อมูล เพื่อนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์และนำเสนอเป็นแผ่นฟิล์มหรือภาพพิมพ์ แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การเกษตร ธรณีวิทยา ป่าไม้ สมุทรศาสตร์ อุทกวิทยา อุตุนิยมวิทยา                                        |
| <b>ลมตะเภา</b>                         | เป็นลมที่พัดในช่วงฤดูร้อน (มีนาคม-เมษายน) ซึ่งเป็นช่วงที่อากาศเหนือพื้นดินมีอุณหภูมิสูงกว่าพื้นน้ำอ่าวไทย จึงมีลมพัดจากอ่าวไทยขึ้นไปตามลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในช่วงลมตะเภาขึ้นจึงมีการจัดงานประกวดว่าวนานาชาติขึ้น                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>ลมประจำถิ่น</b>                     | <p>เป็นลมที่พัดประจำท้องถิ่นนั้นๆ ในไทยมีลมประจำถิ่น 2 ชนิดคือ</p> <p>(1) <b>ลมข้าวเบา</b> –พัดจากตอนบนลงไปตามลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวประมาณเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน</p> <p>(2) <b>ลมตะเภา</b> –พัดจากอ่าวไทยขึ้นไปตามลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ในสมัยโบราณเป็นลมที่ช่วยพัดเรือสำเภาเข้ามาค้าขายยังชายฝั่งอ่าวไทย</p> <p><b>ข้อสังเกต</b> ในทวีปอเมริกาเหนือแถบเทือกเขารอกกี มีลมประจำถิ่นชื่อ ลมชินุค (Chinook)</p> |
| <b>เลิสส์</b>                          | ที่ราบดินเลิสส์หรือที่ราบดินลมหอบ เช่น ที่ราบในเขตทุ่งหญ้าปัมป์สในประเทศอาร์เจนตินา ที่ราบดินลมหอบสีเหลืองบริเวณลุ่มแม่น้ำฮวงโห                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>เส้นวันที่สากล</b>                  | เป็นเส้นเมริเดียน 180 องศาตามทาบซ้อนเป็นเส้นเดียวกันและตัดผ่านตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิก ใช้เป็นเขตกำหนดการเปลี่ยนวันเมื่อเดินทางข้ามเส้นนี้ไป เช่น ถ้าเราเดินทางจากกรุงเทพไปนิวยอร์ก เมื่อผ่านเส้นวันที่สากล จะต้องลดวันลงหนึ่งวัน ถ้าเราเดินทางจากนิวยอร์กไปกรุงเทพ เมื่อผ่านเส้นนี้ จะต้องเพิ่มวันขึ้นหนึ่งวัน                                                                                                                                         |

**เฉลยแบบทดสอบสังคมศึกษา**

|       |       |       |       |       |       |       |       |       |       |
|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| 1] ข  | 2] ค  | 3] ง  | 4] ก  | 5] ก  | 6] ก  | 7] ข  | 8] ก  | 9] ง  | 10] ข |
| 11] ค | 12] ค | 13] ข | 14] ค | 15] ง | 16] ง | 17] ก | 18] ง | 19] ข | 20] ง |
| 21] ค | 22] ข | 23] ก | 24] ค | 25] ค | 26] ข | 27] ก | 28] ค | 29] ค | 30] ง |
| 31] ข | 32] ก | 33] ก | 34] ข | 35] ก | 36] ก | 37] ข | 38] ง | 39] ก | 40] ก |
| 41] ข | 42] ข | 43] ค | 44] ค | 45] ก | 46] ง | 47] ง | 48] ค | 49] ค | 50] ข |
| 51] ก | 52] ง | 53] ข | 54] ก | 55] ง | 56] ง | 57] ค | 58] ค | 59] ง | 60] ง |
| 61] ค | 62] ก | 63] ค | 64] ก | 65] ก | 66] ง | 67] ค | 68] ก | 69] ค | 70] ก |
| 71] ง | 72] ก | 73] ก | 74] ข | 75] ก | 76] ง | 77] ง | 78] ค | 79] ค | 80] ค |